

**PORTFOLIO
DUURZAME ECONOMIE**

OSS

**#DatisOss
#TrotsopOss**

DE SMAAK TE PAKKEN

Frank den Brok
wethouder economie,
gemeente Oss
f.den.brok@oss.nl

Duurzaam ondernemen leeft. In Nederland, en zeker ook in Oss. Steeds meer ondernemers zetten stappen – of stapjes – naar een duurzame economie. Omdat hun verhalen een enorme inspiratiebron zijn voor andere ondernemers, hebben we ze verzameld en gebundeld. Het resultaat: een portfolio waar we trots op mogen zijn.

Als wethouder Economie & Financiën ben ik de afgelopen jaren getuige geweest van een ommekeer in het Osse bedrijfsleven. Zaken als duurzaamheid, het milieu en de energietransitie waren voorheen nauwelijks het onderwerp van gesprek, maar staan nu bovenaan iedere agenda. Elke ondernemer beseft: we staan voor een levensgrote opgave. En belangrijker nog: we moeten ermee aan de slag!

Grote en kleine voorbeelden

In dit portfolio ontdek je daarvan fraaie voorbeelden. Soms groot, zoals het verhaal over de City Boy van Spierings Cranes: de eerste hybride mobiele hijskraan ter wereld. Maar je leest ook over kleinere initiatieven en samenwerkingen zoals tussen van den Broek en de Meeuw. Of de Ecodos Easy: een energieneutrale dispenser voor reinigingsmiddelen, ontwikkeld door familiebedrijf Spectro.

Op weg naar een duurzame economie

Het staat vast: duurzaam ondernemen is onderdeel van moderne bedrijfsvoeringen. Enerzijds omdat ondernemers dat zelf willen, anderzijds omdat de buitenwereld dat van ze verlangt. Natuurlijk zijn er de komende jaren nog reuzenstappen te zetten. Maar in Oss hebben we de smaak alvast goed te pakken. Daar kom je vanzelf achter tijdens het doorbladeren van dit rijke portfolio.

Veel inspiratie toegewenst!

Frank den Brok
Wethouder Economie
Gemeente Oss

“VERDUURZAMING IS NUT ÉN NOODZAAK”

Interview met Frank den Brok.

Goed voorbeeld doet goed volgen. Dat gaat zeker op als het gaat over duurzaam ondernemerschap. Als wethouder Economie & Financiën ziet Frank den Brok in Oss steeds meer ondernemers die hun steentje bijdragen aan een duurzamere economie. En dat is een ontwikkeling die hem om meerdere redenen tevreden stemt.

Van rigoureuze stappen tot en met kleine voorbeelden van verduurzaming: het Osse bedrijfsleven heeft de afgelopen jaren stevig ingezet op een duurzamere economie. Nog bijna dagelijks ziet Den Brok het aantal ondernemers toenemen dat bewust kiest voor een duurzamere bedrijfsvoering.

“Vergeef me de ongelukkige woordkeuze, maar het duurzaamheidsverhaal werkt als een olievlek. Hoe meer ondernemers hun bedrijf verduurzamen, hoe meer ondernemers dat voorbeeld volgen. Dat doen ze enerzijds omdat ze daartoe intrinsiek gemotiveerd zijn. Met elkaar beseffen we dat we in de toekomst zuiniger met de aarde en haar grondstoffen moeten omgaan. Anderzijds worden ze tot verduurzaming gedwongen, doordat klanten kritischer worden en nieuwe eisen stellen aan een bepaald product of een zekere dienstverlening. Daardoor is er sprake van nut én noodzaak.”

Bestaansrecht

Van zonnepanelen en ledverlichting tot en met afvalscheiding en hergebruik van materialen: de mogelijkheden om te verduurzamen zijn eindeloos. Helemaal niet meedoen is volgens Den Brok dan ook geen optie.

“Ondernemers die hun ogen nu nog sluiten voor deze revolutie, hebben over een paar jaar geen bestaansrecht meer. Zo hard durf ik dat wel te stellen. Aandacht voor het klimaat, energie en grondstoffen

is simpelweg niet meer uit ons leven weg te denken. Oók niet uit het bedrijfsleven. Gelukkig maar, zou ik willen zeggen. De toenemende aandacht voor een betere wereld biedt ondernemers namelijk ontzettend veel kansen voor vernieuwing en innovatie.”

Betere marktpositie

Volgens Den Brok zorgt een duurzame bedrijfsvoering dan ook voor een betere marktpositie, zeker op de lange termijn. Om de Osse ondernemers daarvan te overtuigen, is in 2016 de Kracht van New Business Oss in het leven geroepen.

“Met dat programma helpen we bedrijven om maatschappelijk verantwoord én duurzamer te ondernemen”, aldus Den Brok. “Niet door er iets ingewikkelds van te maken, maar door op een heel praktische manier naar het aanbod van mogelijkheden te kijken. Ik ben ervan overtuigd dat duurzaamheid uiteindelijk rendeert. Niet alleen voor de bedrijven zelf, maar ook voor de positie van de Osse economie.”

“We belonen de ondernemers die het goede voorbeeld geven”

Vruchtbare voedingsbodem

Den Brok is zeer te spreken over de mentaliteit in het Osse ondernemerslandschap. De wethouder kent veel ondernemers die de verduurzamingskar trekken en merkt bovendien dat bedrijven elkaar goed weten te vinden.

“Daardoor worden er al jaren veel gesprekken over het thema gevoerd, zonder enige terughoudendheid. Vergis je niet: economisch is Oss een zeer goed georganiseerde stad. Onze accountmanagers onderhouden ook goede contacten met de ondernemers. Dat doen ze tijdens bedrijfsbezoeken, maar ook via de vele ondernemersverenigingen die onze gemeente telt. Daarmee creëren we een vruchtbare voedingsbodem om een belangrijk thema als verduurzaming nadrukkelijk onder de aandacht te brengen.”

Belonen

Toch moeten de ondernemers de stap naar een duurzamere bedrijfsvoering uiteindelijk zelf

zetten, benadrukt Den Brok. “Natuurlijk helpen en faciliteren we het bedrijfsleven waar we kunnen. En we besteden relatief veel aandacht aan bedrijven die innoveren en dappere stappen zetten. Op die manier belonen we de ondernemers die het goede voorbeeld geven. Iets wat we overigens ook steeds vaker doen vanuit onze rol als inkoper.”

Den Brok besluit: “We willen geen gemeente zijn die boetes uitdeelt of ondernemers op de vingers tikt. In die aanpak geloven we ook helemaal niet. Veel liever waarderen we de ondernemers die wél werk maken van een duurzame economie. Dit portfolio staat barstensvol met hun verhalen. Hopelijk inspireert dat andere ondernemers om nog eens kritisch naar hun producten en processen te kijken.”

Anniek Mauser, directeur duurzaamheid bij Unilever Benelux, in gesprek met Osse ondernemers tijdens de Week van de Duurzaamheid.

DUURZAAM OSS

Johan van der Schoot
wethouder, gemeente Oss

j.van.der.schoot@oss.nl

Meer info: duurzaamoss.nl
ossschakeltdoor.nl

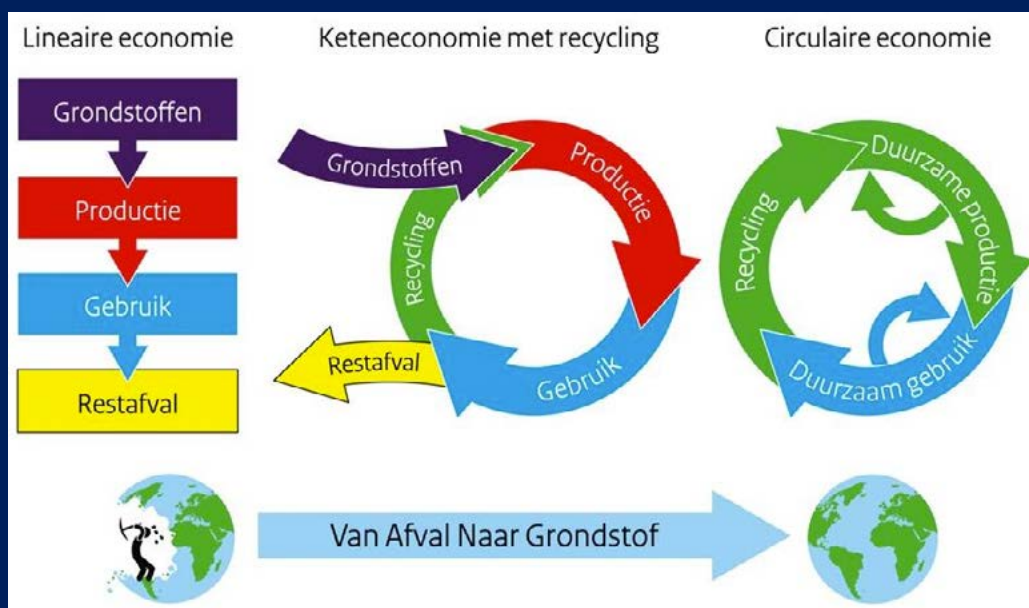
In 2050 is Oss een groene, energie neutrale gemeente waar het goed leven en werken is!

Ook Oss moet snel veel duurzamer worden. We willen in 2050 energieneutraal zijn. Dat betekent dat alle energie die we verbruiken door apparaten, verlichting, verwarming en vervoer van inwoners, instellingen en bedrijven in Oss, duurzaam opwekken. En we willen energie besparen. Want wat we besparen hoeven

we niet op te wekken. 2050 lijkt ver weg, maar is dichterbij dan we denken. Daarom moeten we aan de slag voor een energie neutrale toekomst voor onze kinderen en kleinkinderen. Zodat we hier fijn kunnen blijven wonen en leven. Iedereen kan hieraan bijdragen. Gemeente, overheidsinstanties, bedrijven, verenigingen, maar ook burgers.

Meer dan energie

Het gaat niet alleen om duurzame energie. Een duurzaam leven is haalbaar als iedereen meedoet. Op het werk, op school en in de hele samenleving. Jong en oud, werkgevers en werknemers, overheid en alle burgers. Het doel is zelfredzaamheid en (economische) zelfstandigheid. Bij Duurzaam Oss denken we ook aan zuinig zijn op milieu en natuur. We gaan voor een gezonde en groene leefomgeving waarin wonen, werken en recreëren in balans zijn.

Duurzame verhalen en producten uit Oss

Circpack®

SUEZ

Circulair verpakken is haalbaar én nodig

Jaarlijks produceren we in Nederland meer dan 300 miljoen kilo PBD-afval (plastic verpakkingen, blik en drinkpakken). Verpakkingen zijn nodig om een product te beschermen. Maar al die verpakkingen zorgen voor veel afval, dat lang niet altijd goed te recyclen is. Dat kan anders! Een goed doordachte verpakking beschermt het product én is volledig circulair. Met de juiste verpakking kunnen we elke gram afval recyclen en beschermen we waardevolle grondstoffen.

Circpack® helpt brandowners, producenten en retailers bij het ontwikkelen van circulaire verpakkingen. Met kennis, advies en certificering. Als onderdeel van SUEZ hebben wij een schat aan ervaring met de recycling van grondstoffen. SUEZ zamelt jaarlijks vele tonnen huishoudelijk verpakkingsafval (PBD) in, onder andere bij de inwoners van Oss. Dat verwerken we in onze eigen sorteerinstallatie: de grootste van Nederland. Alle kennis die we hebben opgedaan over recyclen en verpakkingen, gebruiken we nu om de keten aan de voorkant te verbeteren. Samen komen we tot verpakkingen die écht recyclebaar zijn. Zo wordt een yoghurtbakje een buggy en een wasmiddelfles een gieter. Samen maken we wat moois van afval.

Bekijk onze video 'Afval scheiden doet ertoe!'

En meer informatie over Circpack staat bij ons online.

www.suez.nl - john.vandenbemd@suez.com

Actie 'Wij zijn open' in centrum Oss

Centrum Management Oss

Het is een serieus dilemma: zet ik als winkelier mijn deur, ongeacht het weer, open of niet? De argumenten voor sluiten liggen voor de hand. Het levert een besparing op in de stookkosten. Dat is goed voor de portemonnee en voor het milieu. Maar gaat een dichte deur niet ten koste van de klandizie?

Het Centrummanagement in Oss heeft de actie 'Wij zijn open' opgezet. De opvallende oranje bordjes laten zien dat de winkel open is ondanks dat de deuren gesloten zijn. Want dichte winkeldeuren leveren een energiebesparing van ongeveer 37 procent.

"Veel ondernemers denken dat het klanten scheelt als ze hun deur dicht doen, maar dat is niet zo", zegt Jan van Loon, voorzitter Centrummanagement Oss. De ondertitel op het bordje is dan ook 'Duurzame gastvrijheid'.

Hart van de stad

De bedoeling is dat winkeliers in de koude maanden hun deur niet de hele tijd open laten staan. Dat zorgt voor minder stookkosten en is beter voor het milieu. Inmiddels hebben ongeveer 70 winkeliers een bordje om op de deur te hangen. Stadshart Oss kiest voor duurzame gastvrijheid.

Duurzaam bedrijfspan

Euro Meat Oss

Steeds meer Osse ondernemers zetten in op de verduurzaming van hun bedrijf. Maar voor Ronnie en Marlou Jongenelen, eigenaren van Euro Meat Oss, is dat al jaren een vanzelfsprekendheid. Zij hebben het dak van hun bedrijfspan vol gelegd met 600 zonnepanelen.

Verder durven kijken

De realisatie van een eigen foodplein laat zien dat Ronnie en Marlou ondernemers zijn die verder durven te kijken. Dat doen zij met hun producten en service, maar zeker ook op het gebied van duurzaamheid. "Voor ons heeft duurzaamheid altijd bovenaan de agenda gestaan. Toen we dit pand tien jaar geleden bouwden, stonden we al uitgebreid stil bij de toekomst. Het is zinloos om te investeren in middelen die op korte termijn alweer vergane glorie zijn. Je kunt je veel beter richten op échte innovaties."

Als voorbeeld noemt Ronnie de verwarmingssystemen in zijn bedrijf. Die draaien deels op de koelmotor van de vriezer. "Eigenlijk bestond zo'n systeem tien jaar geleden nog helemaal niet", aldus Ronnie. "Maar ik wist dat het technisch mogelijk was. En dus heb ik het gewoon laten maken."

Zonnepanelen

In hun bedrijfsvoering zijn Ronnie en Marlou voortdurend op zoek naar manieren om te verduurzamen. Zo waren zij in 2015 de eerste ondernemers in de regio met een koelwagen met zonnepanelen. Ondertussen zijn dit er al twee geworden. "In totaal gaat het om 600 stuks zonnepanelen op het dak", vertelt Ronnie. "Daardoor zijn we nu volledig zelfvoorzienend en hebben we dus geen energieleverancier meer nodig."

Vooroplopen

Een dak met 600 zonnepanelen is natuurlijk een flinke investering. Maar volgens Marlou is het die investering meer dan waard. Daarmee blijven zij immers vooroplopen in de markt. En geven zij het goede voorbeeld aan andere ondernemers.

Marlou: "Je kunt dit soort maatregelen wel uitstellen, maar ik verwacht dat bedrijven in de toekomst zelfs zelfvoorzienend móeten zijn. Over een paar jaar mag je waarschijnlijk alleen nog maar een bedrijfshal bouwen als je aan deze strenge duurzaamheidseis voldoet. Daarom pak ik het nu liever goed aan, dan dat ik straks achter de feiten aanloop. Bovendien geeft het ons bedrijf een heel mooi imago. Er zijn nu al klanten die voor ons kiezen vanwege onze innovatieve bedrijfsvoering."

Toekomstdroom

"Stiekem kan ik geen genoeg krijgen van innovaties en vernieuwingen. Daardoor ben ik goed op de hoogte van wat er speelt en wat er aankomt. Door het voortouw te nemen, hoop ik andere ondernemers te inspireren om ook te verduurzamen. Laat mij die pionier maar zijn. Waar ik na de aanleg van de zonnepanelen van droom? Koelbussen die rijden op elektriciteit. En hopelijk ben ik daarmee opnieuw de eerste in de regio" aldus Ronnie Jongenelen.

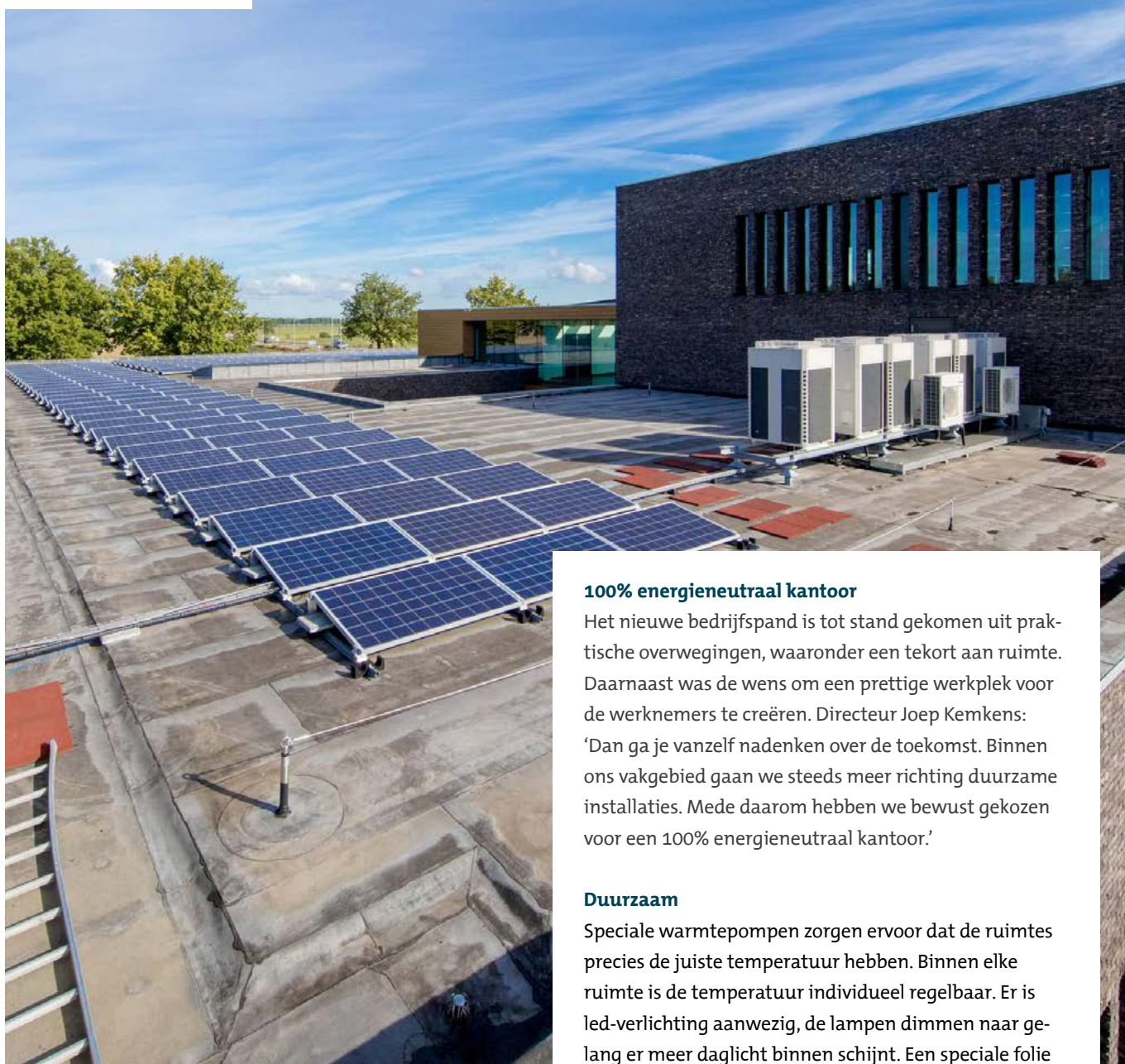

EUROMEAT
QUALITY MEAT & SEAFOOD
WWW.EUROMEATOSS.NL

Energie neutraal kantoorpand

Kemkens

100% energieneutraal kantoor

Het nieuwe bedrijfspand is tot stand gekomen uit praktische overwegingen, waaronder een tekort aan ruimte. Daarnaast was de wens om een prettige werkplek voor de werknemers te creëren. Directeur Joep Kemkens: 'Dan ga je vanzelf nadenken over de toekomst. Binnen ons vakgebied gaan we steeds meer richting duurzame installaties. Mede daarom hebben we bewust gekozen voor een 100% energieneutraal kantoor.'

Duurzaam

Speciale warmtepompen zorgen ervoor dat de ruimtes precies de juiste temperatuur hebben. Binnen elke ruimte is de temperatuur individueel regelbaar. Er is led-verlichting aanwezig, de lampen dimmen naar gelang er meer daglicht binnen schijnt. Een speciale folie voor de ramen houdt de warmte in de zomer buiten, net als de kou in de winter. Op die manier kan 99% van de energie in het gebouw opnieuw gebruikt worden. Deze energie wordt opgewekt met 232 zonnepanelen op het dak. Daarnaast beschikt het pand over een CO₂-gestuurd ventilatiesysteem en warmteterugwinning.

www.kemkens.nl - info@kemkens.nl

Duurzame energie voor bedrijven

Stichting ESCOSS

Een vertrouwde weg naar duurzaam succes

ESCOSS is een initiatief van de gemeente Oss en de OIK (Osse Industriële Kring). Wij dragen bij aan een duurzamer Oss doordat wij ondernemers stimuleren en ondersteunen in het verduurzamen van hun bedrijfspanden. Veel ondernemers worstelen met vragen over verduurzaming. ESCOSS adviseert onafhankelijk.

Bas Huiskes, eigenaar: “In 2012 hebben we het pand naar onze wensen verbouwd, maar nog niet zo veel oog voor duurzaamheid gehad. Dat willen we nu oppakken. Met een verbruik van ruim een ton kWh per jaar is daar alle aanleiding toe. Deze tijd zet je bovendien toch aan het denken over de wereld die je nalaat aan je kinderen en kleinkinderen. Op basis van de scan die ESCOSS heeft gemaakt blijkt een besparing van 50% op het energieverbruik mogelijk.”

“Bovendien”, vervolgt Huiskes, “heeft ESCOSS mij volledig ontzorgd met de aanvraag voor subsidie. Een eenvoudige rekensom leert dat de subsidie mijn investering in panelen en verlichting dekt terwijl ik daarnaast nog eens minder uitgeef aan energiekosten. Bovendien wordt de CO₂-uitstoot aanzienlijk minder. Een dubbel verdienmodel dus!”

Duurzame openbare verlichting

SPIRIT solar lighting

SPIRIT maakt openbare verlichting die onafhankelijk van het centrale elektriciteitsnet functioneert. Bijvoorbeeld door zonnepanelen. De technologieën verwerken we in het esthetische design van de lichtmast: zo zijn de zonnepanelen geïntegreerd in de vier verticale vlakken van de mast en de batterij in de fundering. Onze visie: voor verlichting 's nachts kunnen we de zon en de moderne technologie van nu gebruiken.

De duurzame openbare verlichting wordt gemaakt in Oss maar is met name te vinden in Afrika en het Midden-Oosten, gezien de daadkracht van de markt en het constante aantal zonuren op die locaties. Daar is ook de toegankelijkheid en betrouwbaarheid van het centrale elektriciteitsnetwerk lager en de meerwaarde om verlichting onafhankelijk te maken groter.

Met ons licht leveren wij veiligheid, voor zicht op de weg, voor smart cities. Dit doen we door toepassing van duurzame energietechnologieën. Maar we leveren ook veiligheid voor gemeenschappen, waarbij vrouwen nu ook in de avond over straat kunnen.

Zo dragen we bij aan een mooi aantal van de 17 Global Goals.

SPIRIT
solar lighting

Global Goals

Stichting Global Goals Oss heeft als doel dat 80% van de inwoners in de Gemeente Oss in 2030 bekend is met de 17 Global Goals. Deze 17 doelen voor duurzame ontwikkeling zijn in 2015 door de Verenigde Naties vastgesteld.

Voor een eerlijke toekomst in Oss

De Global Goals zijn 17 wereldwijde doelen die in 2015 zijn afgesproken met alle regeringsleiders van de wereld. Het gaat bijvoorbeeld over duurzame energie en steden maar ook armoede, gendergelijkheid en fatsoenlijk werk. De internationale term voor deze doelen van de VN is Sustainable Development Goals (SDG's).

In de gemeente Oss zijn veel inwoners, ondernemers, organisaties en de gemeente al bezig met een duurzame en een eerlijke toekomst. Door afval te scheiden, gebruikte kleding af te geven of her te gebruiken en door energie te besparen

ben je al met een of meerdere goals bezig. Stichting Global Goals Oss maakt dit zichtbaar en deelt mooie en inspirerende voorbeelden.

Activiteiten

Global Goals Oss organiseert samen met andere organisaties en ondernemers activiteiten om te inspireren en te verbinden. Zo laten zij zien wat zij al doen en wat jij kunt doen om bij te dragen aan de Global Goals. De activiteiten zijn zowel fysiek als online.

PLATFORM GLOBAL GOALS OSS

FAIRTRADE
GEMEENTE

Een aantal voorbeelden van de activiteiten:

- Global Goals is actief op social media en de website www.globlagoalsoss.nl. Hier delen we voorbeelden en handvatten.
- Maandelijks is er onlinebijeenkomst over een actueel onderwerp.
- Een jaarlijks activiteit is de Wereldmaaltijd op Wereldvoedseldag op 16 oktober. Een Osse chef-kok kookt een wereldmaaltijd voor 80-100 gasten. Een Wereldmaaltijd is een eerlijke, lekker en voedzame maaltijd. Per persoon is niet meer ingrediënten verwerkt dan beschikbaar zijn bij een eerlijke voedselverdeling wereldwijd.
- Oss is FairTrade gemeente waarmee er aandacht is voor eerlijke en duurzame handel in Oss en wereldwijd. Het kernteam Fairtrade van Globlal Goals Oss, de gemeente Oss en de FairTrade ondersteuners voeren hiervoor samen een campagne. Omdat we een Fairtrade gemeente zijn, dragen we bij aan 10 van de 17 Global Goals.
- De werkgroep jongeren organiseert activiteiten met en voor jongeren. Dit kan een debat zijn of een sportdag.

Oss is een Global Goals gemeente

Wat is je wens voor 2030: voor jezelf, voor Oss en voor de wereld? Die vraag kreeg de gemeente Oss in 2016 voorgelegd

door VNG International. Het antwoord op deze vraag schreef de burgemeester, Wobine Buijs-Glaudemans in het stuk 'Dromen over Oss: een gemeente waarin je je kinderen wil op laten groeien'. Dat hebben we symbolisch in een tijdscapsule gedaan en daarmee hebben we ons verbonden aan de Global Goals.

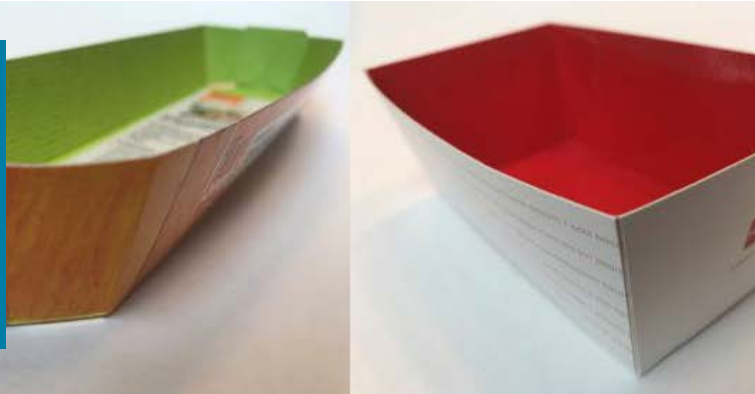
In Oss brengen we de Global Goals 'van veilig ver weg naar concreet dichtbij'. Hiermee bedoelen we dat Oss op haar eigen lokale manier bijdraagt aan de 17 wereldwijde doelen. In het platform zijn alle partijen uit de gemeenteraad vertegenwoordigd. Met het Kernteam Fairtrade van het Platform Global Goals Oss en lokale ondernemers hebben we aandacht voor eerlijke handel, door het gebruik van Fairtrade producten zoals koffie, thee en chocolade, daarmee helpen we boeren en arbeiders in ontwikkelingslanden met het betalen van een eerlijke prijs voor hun werkzaamheden en producten. Ook het bedrijfsrestaurant van de gemeente Oss, VITAM, is een 'Fairtrade restaurant'.

Ieder jaar wordt de 'Meest Inspirerende Global Goals Gemeente' van Nederland gekozen. In 2017 en 2018 behaalde de gemeente Oss die titel. In 2020 behaalde de gemeente Oss de titel weer, dit keer in de categorie 'Grensverlegger'.

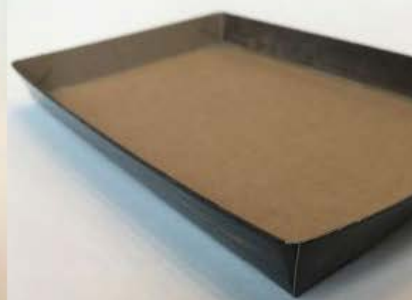

Recyclebare vouwkartonnen verpakkingen

Acket

De verpakkingindustrie maakt een duurzaamheidsslag en Acket erkent die noodzaak. Al meer dan 135 jaar creëert en produceert familiebedrijf Acket vouwkartonnen consumenten verpakkingen. We willen duurzame verpakkingen maken om aantasting van het milieu te voorkomen. Retailers eisen steeds vaker dat verpakkingen duurzaam zijn. Ook de consument let bij aankopen steeds meer op duurzaamheid. Vouwkarton wordt geproduceerd uit natuurlijke, hernieuwbare en recyclebare grondstoffen. Daardoor is het in principe oneindig beschikbaar. Een materiaal waar wij trots op zijn!

'Naast recyclebaar vouwkarton gemaakt uit houtpulp levert Acket ook verpakkingen van bijvoorbeeld graskarton. Een deel van de houtpulp wordt vervangen door bewerkte grasvezels - een nieuwe maatstaf voor duurzame verpakkingsooplossingen. In vergelijking met een conventioneel nieuw karton, wordt meer dan 250 kg CO₂ en meer dan 3000 liter water per ton karton bespaard.

Wist je dat:

- Het Europese bosoppervlak is toegenomen met 30% sinds 1950, onder andere door terug planten van nieuwe jonge bomen?
- Acket in het bezit is van de keurmerken FSC en PEFC?
- Een houtvezel zo'n 7 a 8 keer kan worden hergebruikt?

Energie-neutrale reclameverlichting

3TAC

Duurzaamheid en lichtreclame, iets wat in eerste instantie tegenstrijdig lijkt. Maar wij geloven in een groene toekomst voor duurzame lichtreclame en willen daar dan ook samen met onze klanten naar toe werken. Een energie neutrale lichtinstallatie bespaart al snel zo'n 50 tot 70% in energieverbruik. Dat is goed voor het milieu en voor de portemonnee.

Sinds jaar en dag maakt 3TAC zich hard voor energie neutrale reclame. Voor ons is dit een dagelijks en zeer groot onderdeel van het maatschappelijk verantwoord ondernemen. We zijn in het hele land actief, maar zeker ook in Oss hebben we onze milieubewuste en duurzame stempel gedrukt. Zo creëren we op zonne-energie gestuurde informatiezuilen voor het Pivot Park. Ook plaatsten we energiezuinige LED displays op de woonboulevard, bij Dome X en het Duurzaamheidsplein. Deze LED displays zijn energiezuiniger door middel van dag- en nachtcontrole. Onlangs bouwden we de neoninstallatie van de Gemeentereiniging aan de Ir. Diddewerf om tot een duurzame LED-installatie.

3TAC.NL
::ART OF SIGNING::

www.3tac.nl - info@3tac.nl

Vet en water opvangen en hergebruiken

Padifood

Padifood blijft innoveren op het gebied van nieuwe Aziatische recepten én duurzaamheid: minder zout, meer groenten, en duurzamere verpakkingen. Op allerlei gebieden worden energiebesparende maatregelen doorgevoerd. De bestaande vetvangput had niet meer voldoende capaciteit om al het afvalwater uit de productie te kunnen verwerken. Om klaar te zijn voor de toekomst zou Padifood een traditionele vetvangput kunnen plaatsen met een grotere capaciteit. Vanuit duurzaam oogpunt is daarvoor echter niet gekozen. Padifood heeft een eigen waterzuivering waarbij het vet en organisch materiaal beter worden gescheiden van het afvalwater. De laag slib die bovenop het water ontstaat wordt separaat afgevoerd naar een vergistingsbedrijf dat daar weer energie van opwekt.

Voor Padifood was deze veel hogere investering te rechtvaardigen omdat het afvalwater vanuit het productieproces veelal voedingsmiddelen zoals eiwitten en koolhydraten bevat. Het scheiden van het organisch materiaal en de vetten is een interessante activiteit. Het totale zuivering rendement voor Padifood is meer dan 50% en dat betekent gewoonweg een minder hoge rioolheffing. De afvoerkosten voor het organisch materiaal zijn wel omhoog gegaan, maar doordat deze weer te recyclen zijn heeft het dus wel een duurzamere eindbestemming!

 padifood
authentic asian cuisine

www.padifood.nl - info@padifood.nl

Windmolens

De Wachtmeesters

De Wachtmeesters ontwikkelt twee van de vier windmolens op Elzenburg-de Geer en doet dat samen met inwoners en bedrijven uit Oss. Dat is niet alleen goed voor mens en milieu maar levert ook een mooi rendement op. De windenergie komt ten goede aan de regio. De vier windmolens leveren jaarlijks ongeveer 50 miljoen kilowattuur aan elektriciteit op. Dat staat gelijk aan het jaarlijkse energieverbruik van circa 14.500 huishoudens in de gemeente Oss. De twee windmolens van de Wachtmeesters leveren dus stroom voor bijna 7.000 huishoudens. Hiermee realiseren we schone energie voor en door Oss!

Stadshistoricus Jurgen Pigmans bedacht de naam. "Bedrijventerrein Elzenburg- de Geer is vernoemd naar een oude hoeve, De Elzenburg. De marechaussee gebruikte dit onderkomen vroeger. Zij waren met wachtmeesters in Oss actief. Vandaar mijn suggestie om die vier windmolens - dapper tegen de wind in staand, vechtend voor een betere wereld - de toepasselijke naam te geven van De Wachtmeesters."

De Wachtmeesters is opgericht door Stichting Escoss . Daarnaast zijn gemeente Oss en ECO belangrijke stakeholders. 100% van de winst van de windmolens gaat naar een nieuw op te richten duurzaamheidsfonds. Het duurzaamheidsfonds heeft als doel een zo maximaal mogelijke maatschappelijke impact te realiseren op het gebied van duurzaamheid. Hiermee fungeert het ook als vliegwiel voor nieuwe duurzaamheidsprojecten in Oss!

info@dewachtmeesters.nl

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen – Kracht van New Business Oss

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen is geen luxe meer, maar hoort onderdeel te zijn van elk bedrijf. De Kracht van New Business Oss maakt MVO concreet door ondernemers en hun medewerkers bewust te maken. Door iedereen in het bedrijf erbij te betrekken. En door de (bedrijfseconomische) kansen op het vlak van MVO te verzilveren. We maken hiervoor gebruik van een MVO-actieplan, dat tientallen ondernemers al gebruiken.

We nemen de ondernemer mee op een reis, waarvan de ondernemer en wij de eindbestemming nog niet kennen.

We delen onze kennis, ervaring en netwerk. Daarmee geven we Osse ondernemers de power om zelf te kunnen groeien op het vlak van MVO.

Waarom verduurzamen?

We staan voor drie grote veranderingen: de klimaattransitie, de energietransitie en de transitie naar een Circulaire economie. De Corona crisis maakt de urgentie op een toekomstbestendig bedrijf nog groter. De gemiddelde MKB ondernemer heeft (een latente) behoefte om te verduurzamen. Maar hoe te beginnen? De Kracht van New Business Oss maakt het concreet.

Wie zijn wij?

De Kracht van Oss wordt aangestuurd door Ondernemers, Overheid en Onderwijs. De organisatie richt zich op behoud en versterking van werkgelegenheid in Oss. Dave van Schaijk en Erik van den Oord zijn samen met Ellie van Zoggel het gezicht van de Kracht van New Business Oss. We helpen Osse bedrijven in hun duurzame ontwikkeling. Ook geven we vouchers aan Osse bedrijven die samenwerken aan een nieuwe business.

Wat doet de Kracht van New Business Oss voor Osse ondernemers?

De Kracht van Oss maakt MVO concreet en betreft de hele organisatie. De reis bestaat uit 5 fases:

1. MVO ISO 26.000

Aan de hand van 9 thema's scannen we het bedrijf op het vlak van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. Ook zetten we een meting uit op grond waarvan wij een MVO verklaring geven.

2. CO₂ Footprint

We maken zichtbaar hoeveel CO₂ het bedrijf uitstoot en wat de gevolgen zijn van toekomstige heffingen.

3. SDG's

Er zijn 17 Sustainable Development Goals met 169 subdoelen. We brengen dit voor de ondernemer terug naar de meest relevante goals voor zijn bedrijf.

4. BMT

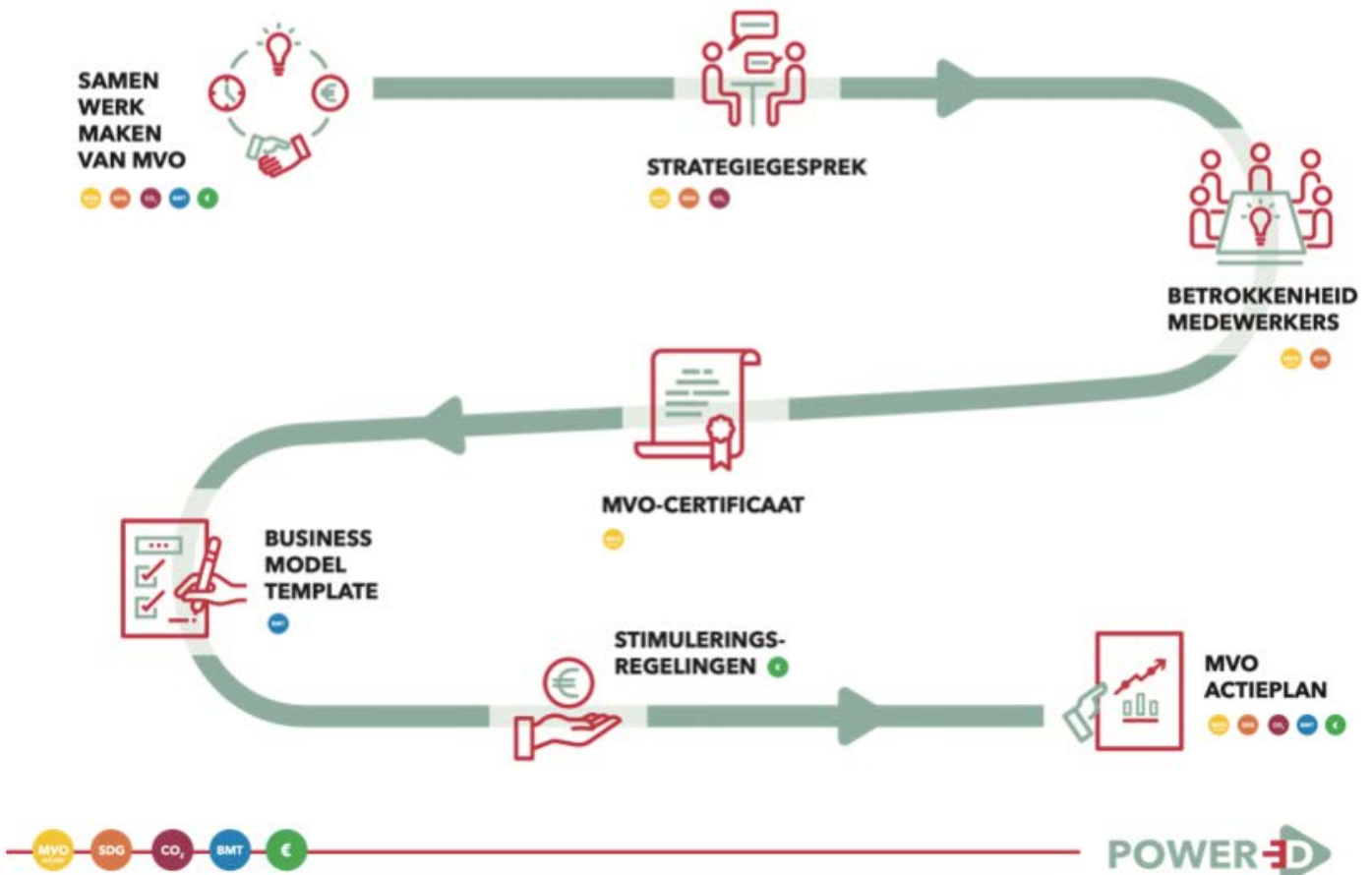
Het Business Model Template is een nieuw model waarmee bedrijven kunnen werken aan een circulair business model. We werken het template uit voor een circulair product, dienst of totaal nieuw bedrijfsmodel. Het boek 'Duurzaam Organiseren' is uitgebracht door universiteiten, hogescholen én Erik en Dave. Zij hebben ook praktijk informatie uit Oss ingebracht.

5. Regelingen

Als een ondernemer zijn businessmodel veranderd, komen er risico's om de hoek kijken. Deze risico's kan je kleiner maken of een stukje wegnemen met subsidies en regelingen. We zetten ze voor de ondernemer op een rij.

Het is een traject met een kop, een staart met een strik erom. Vaak gebeurt er al veel op het vlak van MVO en duurzaamheid. Wij brengen het overzichtelijk samen in een MVO actieplan. Dat beland niet in een bureau lade, maar is een handvat om praktisch aan de slag te gaan. Goede initiatieven waar meerdere Osse partijen bij betrokken zijn geven wij een duwtje in de rug met een voucher van € 20.000.

newbusinessoss.nl

Biobased food packaging

Cups4you BV

Cups4you ontwikkelt, produceert en verkoopt spuitgietverpakkingen tussen de 100 en 2500 ml voor de voedingsindustrie. Wij willen toegevoegde waarde creëren voor onze klanten en trots zijn op het eindproduct!

Natuurlijk willen wij ook de beste zijn als het gaat om toekomstbestendige en duurzame 'groene' verpakkingen. Het biobased productassortiment van Cups4you, is voor 100% gebaseerd op hernieuwbare grondstof. Deze grondstof is gemaakt van suikerriet. Hiermee kunnen conventionele, op olie-gebaseerde grondstoffen op termijn volledig vervangen worden.

Biobased verpakkingen hebben de volgende voordelen:

- CO₂ uitstoot reductie
- Verhoogde circulariteit
- Verminderd gebruik fossiele grondstoffen (olie)

Biobased verpakkingen zoals men die met name kent vanuit de supermarkt, zijn functioneel gelijkwaardig aan de conventionele op olie gebaseerde verpakkingen. Onze biobased verpakkingen zijn 'food save' en voldoen aan alle gestelde eisen.

 cups4you

www.cups4you.com - info@cups4you.com

Duurzaam advies

Nipa milieutechniek

Door bedrijven te adviseren bij omgevingsvergunningen, over energiebesparing of geluidsnormen draagt NIPA bij aan een duurzamer Oss. Zo onderzoeken wij of de bodem geschikt is om hemelwater te infiltreren. Ook moeten we er samen voor zorgen dat de stikstofdepositie op natuurgebieden niet overschreden wordt. Wij adviseren bedrijven onder andere op deze norm.

Eén van onze nieuwe auto's rijdt momenteel op blauwe diesel. Een diesel gemaakt van plantaardig afval. De rest van het wagenpark zal elektrisch worden. De elektriciteit zullen we duurzaam opwekken door participatie in een windmolenproject of een zonnepanelen project. Op die manier dragen we bij aan vermindering van de CO₂-footprint van ons bedrijf.

Daarnaast zijn wij initiator of kennispartner voor allerlei samenwerkingsverbanden op het gebied van duurzaamheid, zoals stichting Escoss, De Wachtmeesters en Oss Innovatieve Maakstad. Zo zijn we betrokken bij de advisering en realisatie van een uniek zonnepanelenproject, waarbij gekeken wordt of het economisch mogelijk is om gewassen onder de zonnepanelen te kweken in de volle grond.

Eén van de ambities van Nipa Milieutechniek is om een start te maken met een "energy production, storage and realisation campus". We zoeken daarvoor nog geïnteresseerden.

Duurzaam verwarmingssysteem infrarood-C

Infrarood-Warmtepaneel.nl

Klimaat- en milieudoelen bepalen mede de werkwijze van een onderneming. Duidelijk keerpunt is de wijze waarop gebouwen worden verwarmd. Of het nu om woningen, utiliteits- of bedrijfsgebouwen gaat: gasgestookte centrale verwarmingssystemen passen niet meer bij deze tijd. Deze grootscheepse energietransitie vraagt om alternatieve verwarmingsbronnen.

De revolutionaire en meest innovatieve oplossing wordt geboden met hoogfrequent infrarood-C van 8,5 μm . Een veilig, effectief en energiebesparend verwarmingssysteem. Wij leveren met onze Celsius en Fahrenheit infrarood-C warmtepanelen een ideaal verwarmingssysteem. Infrarood warmte is de meest comfortabele en behaaglijke vorm van verwarming. Daarnaast kunnen wij met ons innovatieve infrarood-C systeem elk oppervlak verwarmen tot 15 meter diep van af de bron en in een hoek van 135 graden in alle richtingen voorwaarts. Door het innovatieve systeem van intelligente besturing in combinatie met gepatenteerde infrarood-C is comfortabele verwarming nog nooit zo goedkoop geweest.

Het Celsius systeem heeft geen CO₂ uitstoot en een extreem laag energieverbruik en natuurlijk is er voor de verwarming geen gas meer nodig. Een investering in ons nieuwe systeem kan door energiebesparing en nul onderhoudskosten daarom in een periode van circa 7 jaar worden terugverdiend.

www.infrarood-warmtepaneel.nl - info@infrarood-warmtepaneel.nl

Duurzame camper

Haaks Campers

Een nieuw duurzaam product uit Oss: de HAAKS camper. Deze camper combineert comfort met duurzaamheid en het echte buitengevoel. In het najaar van 2019 werd de eerste camper gebouwd. Ondertussen is ook het haaks NANO House een succesvolle ontwikkeling van Haaks.

Duurzaamheid zit bij deze unieke bouwers in het DNA. Door het hele proces loopt dit als een groene leidraad. Steeds wordt de meest verantwoorde materiaalkeuze gemaakt. De materialen en onderdelen worden als het ook maar enigszins mogelijk is, lokaal geproduceerd en ingekocht. Haaks bouwt campers op maat zodat de klant altijd de perfecte camper aanschaft

Het gebruik van plastic proberen we zoveel mogelijk te vermijden. We kiezen voor betere alternatieven voor kunststof. De buitenkant van de camper is bijvoorbeeld helemaal van hout uit verantwoorde bronnen. Het woongedeelte van de camper is daarnaast zelfvoorzienend en full electric. Geen fossiele brandstoffen dus. Onze missie: Het recreëren in de natuur stimuleren en deze zo min mogelijk belasten!

Ecodos Easy

Spectro B.V.

Ecodos Easy is 's werelds eerste intelligente en energie neutrale dispenser voor reinigingsmiddelen. De toepassing van slimme technologie leidt tot extra efficiënt gebruik van onze ecologische, hooggeconcentreerde reinigingsmiddelen voor gebouwen, keukens en textielwasmiddelen.

Gebruiksvriendelijk en zuinig

Ecodos Easy is een gebruiksvriendelijke dispenser, die zeer accuraat is in het afgeven van de juiste dosering. U kunt twee verschillende doseringen gebruiken met een simpele druk op de knop. Een vertragingstimer voorkomt dat medewerkers te veel reinigingsmiddel gebruiken.

Zonne-energie en data

Het doseersysteem werkt op een duurzame en oplaadbare accu. Echter bij voldoende (lamp) licht kan het systeem zichzelf opladen door middel van het geïntegreerde zonnepaneel. Daarnaast genereert de dispenser data wat inzicht geeft in het verbruik van de schoonmaakmiddelen.

Kostenverlagend en training

Onze hooggeconcentreerde reinigingsmiddelen bieden lage kosten per dosering. Bovendien blijven het aantal transportbewegingen tot een minimum beperkt. Daarnaast trainen wij schoonmaak- personeel in hygiënischer, veiliger en milieuvriendelijker te werken. De producten en doseersystemen worden inmiddels door heel Europa gedistribueerd.

SPECTRO

info@spectro.nl

Recycle Factory

Spectro B.V.

Recycling en hergebruik zijn voor Spectro belangrijke aandachtspunten in het productieproces en productontwerp. Met de Recycle Factory biedt Spectro klanten de mogelijkheid om lege kunststof verpakkingen retour te sturen. Waar mogelijk hergebruiken we deze verpakkingen. Indien dit niet mogelijk is dan recyclen we ze weer tot nieuwe verpakkingen.

Recycle Boxen

Voor het retour zenden zijn speciale recycle boxen ontwikkeld. Als de box vol is wordt deze meegenomen wanneer er weer nieuwe producten geleverd worden. De Recycle Boxen zijn gemaakt van oude, afgeschreven verpakkingen.

In eigen hand

De retour gekomen verpakkingen worden door Spectro gesorteerd op soort, materiaal en kleur. Labels en sluitingen worden verwijderd en afhankelijk van de grootte worden de verpakkingen gewassen en opnieuw ingezet of gerecycled.

Nieuwe flessen

Van de snippers moeten vervolgens korrels gemaakt worden voordat ze verwerkt kunnen worden tot nieuwe verpakkingen. De verwachting is dat we in het eerste helft van 2020 de eerste flessen gemaakt van 100% eigen gerecycled materiaal op de markt kunnen brengen.

Het recycling proces vindt volledig plaats bij Spectro B.V. in Oss. Productie van de flessen vindt plaats in Nederland.

**RECYCLE
FACTORY.EU**

SPECTRO

info@spectro.nl

Repairing cupboard

Het is 2019. De Amazone staat in brand. “Wat mij heel erg opviel is dat deze branden pas heel laat werden opgemerkt door meeste de mensen. Ter vergelijking, de brand in de Notre- Dame was binnen een uur wereldnieuws. En er waren meteen inzamelacties. Persoonlijk vind ik de Amazone belangrijker dan de Notre-Dame.”

“Op mijn opleiding Meubeldesign en Human Technologie deed ik mee aan een designwedstrijd om een duurzaam en interactief product te ontwerpen. Geïnspireerd op de Amazone branden ontwierp ik the repairing cupboard”. Het is een kastje dat aan de buitenzijde zwart verbrand is, maar aan de binnenkant zijn stekjes. De boom kan groeien doordat alle deuren open kunnen en er licht in het duisternis kan komen.

“Als het kastje dicht is zie je een verbrand voorwerp waar weinig leven in zit. Maar als je de deurtjes opent zie je de

longen van onze aarde en deze moeten blijven door ademen! Daarom moeten de deurtjes open blijven staan. Zo krijgen de planten zonlicht en koolstofdioxide, zo ontstaat fotosynthese en produceren ze zuurstof.”

“Als de natuur de tijd krijgt herstelt die zichzelf weer. Daar komt de naam vandaan. De deurtjes waren lange tijd gesloten voor veel mensen omdat het probleem pas laat tot de mensen kwam. Nu zijn de deuren geopend en ze moeten open blijven want de Amazone moet niet verdwijnen! Dan zullen onze longen weer herstellen.”

Zoë won de wedstrijd en ontwikkelt het kastje nu. Hij mocht naar de Design Week in Milaan, die door Corona helaas niet doorgaat.

Zoë Sperling - zsperling2000@gmail.com

Vegaspread

De Vegetarische Zuster

Wij, de Zusters Clarissen uit Megen, zijn een productenlijn begonnen onder naam 'De Vegetarische Zuster'. Hiermee brengen wij vegetarische en veganistische producten op de markt.

Vlees en kaas, ook als broodbeleg, hebben veel impact op het milieu. Wij bieden met onze plantaardige broodspreads een duurzaam alternatief. Onze producten staan dicht bij onszelf. Wij eten al jaren vegetarisch en broodspreads staan regelmatig bij ons op tafel. De recepten voor deze spreads ontwikkelen we zelf in onze kloosterkeuken. De ingrediënten worden zoveel mogelijk lokaal ingekocht en een deel komt uit onze eigen biologische moestuin. De productie van de spreads hebben we uitbesteed aan ontwikkelboerderij 'De Laarhoeve' in het Brabantse Diessen.

Onze producten zijn te koop in klooster- en streekproductenwinkels. Zie onze website voor verkooppunten in gemeente Oss.

Vegetarische en veganproducten

Dalco, Sprangers en Afdeling Weten

Dit project is mede mogelijk gemaakt door het Europees Sociaal Fonds van de Europese Unie

SPRANGERS COMMUNICATIE

leerzamenmanagement - leerling & informatie design

Duurzaam ondernemen

Dalco innoveert maar dan wel in de praktijk. Nog voordat het een trend werd, is de focus verlegd van vlees- naar vegetarische en veganproducten. De Brabantse bonenburger is hier een bekend voorbeeld van. Inmiddels bepaalt deze productgroep 80% van de omzet. De explosieve groei vraagt om extra aandacht voor het borgen van voedselveiligheid volgens de vastgelegde normen in de Food Safety Culture.

Duurzaam inzetbaar

Het succes van duurzaam ondernemen wordt bepaald door de uitvoering. Met medewerkers als de belangrijkste schakel hierin. Er is draagvlak nodig om deze mee te nemen in de visie van het bedrijf en een opgave zoals voedselveiligheid. Hierbij gaat het juist niet alleen om het behalen van de vereiste certificering, maar vooral om ontwikkeling, welzijn en werkplezier van de medewerkers. Verantwoordelijk voor wat ze doen en plezier in werken bij Dalco.

Duurzaam samenwerken

Innoveren doe je natuurlijk niet alleen. Dat doe je met gelijkgestemden, bereid om samen in het diepe te springen. Dalco heeft een team geformeerd dat samen met experts van Sprangers Communicatie en Afdeling Weten, aanpak en tools ontwikkelt en deze 'on the job' toepast in de praktijk. Met heldere communicatie voor alle nationaliteiten, zelf leren, leren van elkaar, bewustwording en trots als resultaat.

Een unieke samenwerking waarvan de aanpak kopieerbaar is naar andere productiebedrijven en daarmee een best practice voor de foodsector.

Duurzaam kunstgras

J&E Sports

J&E Sports kijkt verder dan alleen vandaag de dag. Wij willen de markt voorzien van duurzame kunstgras toepassingen. Niet alleen qua levensduur, maar zeker ook door gebruik te maken van duurzame materialen en een duurzame werkwijze. Waarbij het kostenaspect ook niet uit het oog verloren wordt. Wij zijn van mening dat duurzaam ondernemen geen extra geld hoeft te kosten. Ons doel is dan ook de markt te voorzien van duurzame toepassingen zonder dat zij daar extra voor hoeven te betalen.

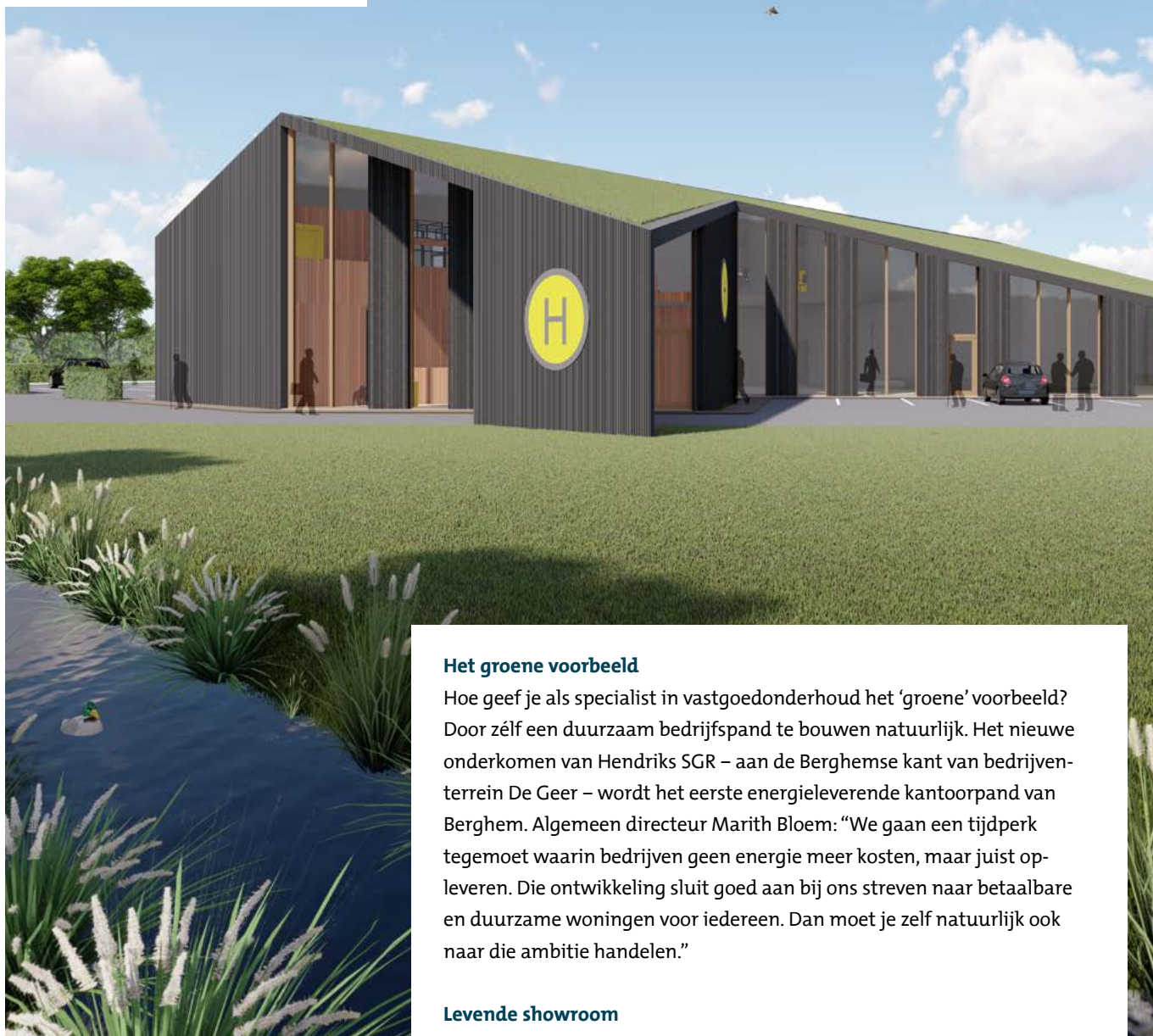
We werken aan verschillende duurzame innovaties. Zo hebben we het Sealen by J&E Sports geïntroduceerd, waarbij de lijm en lijmdrager hetzelfde materiaal-DNA hebben als het kunstgras. Hierdoor kan het gehele systeem na afschrijving volledig worden gerecycled.

Samen met AnteaGroup-sport, Edelgrass, Senbis en Sweco hebben we een proefveldje gemaakt waarbij een biologisch afbreekbaar infill is gebruikt. Infill zorgde altijd voor veel afval. Dit werd voorheen geleverd in bigbags op pallets. Op dit moment worden de bigbags al zonder pallet geleverd.

Energieleverend kantoorpand

Hendriks SGR

Het groene voorbeeld

Hoe geef je als specialist in vastgoedonderhoud het 'groene' voorbeeld? Door zélf een duurzaam bedrijfspand te bouwen natuurlijk. Het nieuwe onderkomen van Hendriks SGR – aan de Berghemse kant van bedrijventerrein De Geer – wordt het eerste energieleverende kantoorpand van Berghem. Algemeen directeur Marith Bloem: “We gaan een tijdperk tegemoet waarin bedrijven geen energie meer kosten, maar juist opleveren. Die ontwikkeling sluit goed aan bij ons streven naar betaalbare en duurzame woningen voor iedereen. Dan moet je zelf natuurlijk ook naar die ambitie handelen.”

Levende showroom

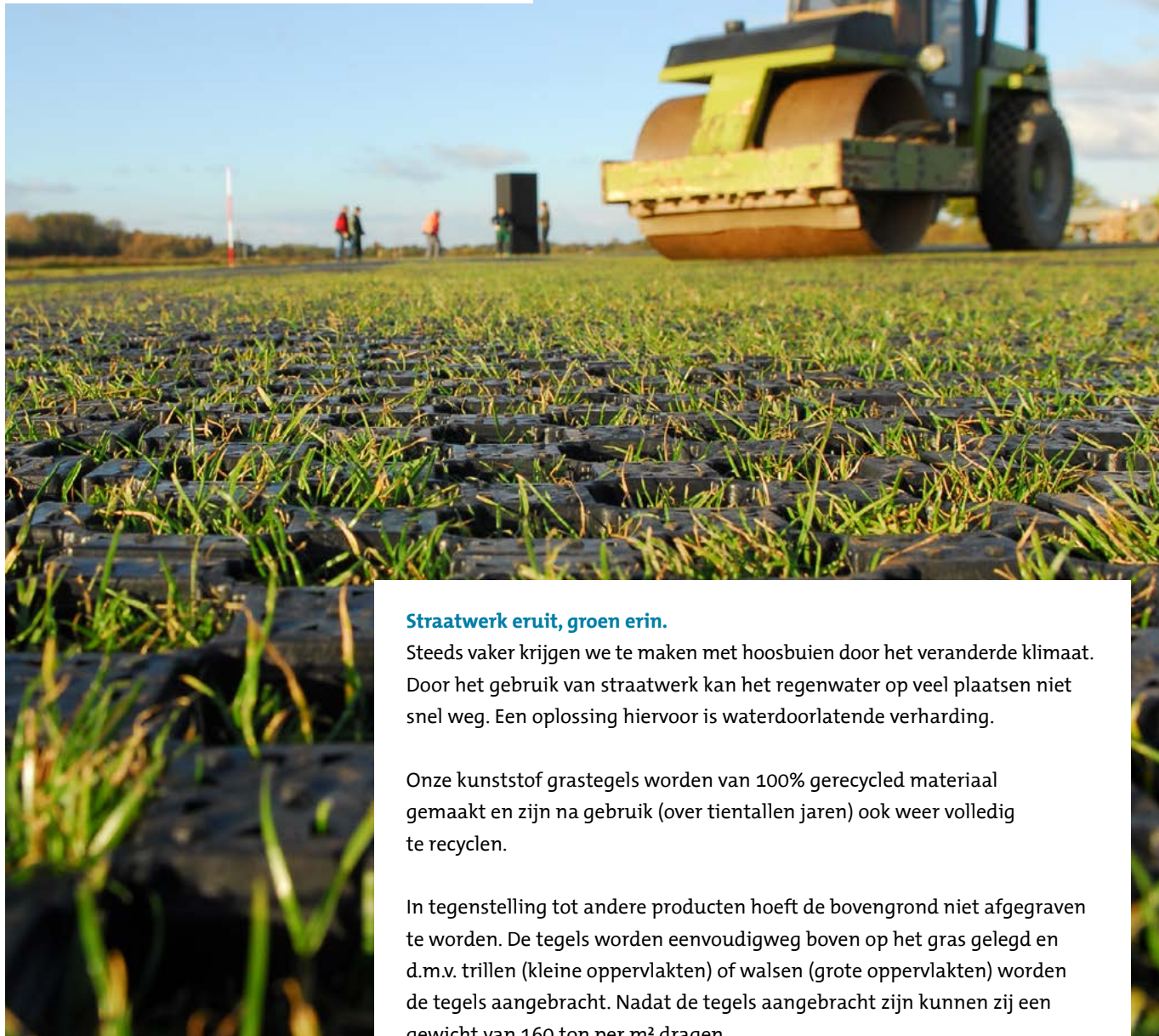
Het nieuwe pand wordt duurzaam gebouwd en energieleverend; het wekt dus meer energie op dan het verbruikt. Bovendien gaat het in alle opzichten uitstralen waar Hendriks SGR voor staat, vertelt technisch directeur Maarten Aarts. “Het pand wordt een soort ‘levende’ showroom. Zo beloven we onze opdrachtgevers dat we in één dag een toilet kunnen bouwen. Dat gaan we dus bij onze eigen bouw laten zien. Het pand is straks hét bewijs van wat we allemaal kunnen.” Naar verwachting is de bouw eind 2020 klaar.

Kunststof grastegels

DuurzaamBuiten.nl

Straatwerk eruit, groen erin.

Steeds vaker krijgen we te maken met hoosbuien door het veranderde klimaat. Door het gebruik van straatwerk kan het regenwater op veel plaatsen niet snel weg. Een oplossing hiervoor is waterdoorlatende verharding.

Onze kunststof grastegels worden van 100% gerecycled materiaal gemaakt en zijn na gebruik (over tientallen jaren) ook weer volledig te recyclen.

In tegenstelling tot andere producten hoeft de bovengrond niet afgegraven te worden. De tegels worden eenvoudigweg boven op het gras gelegd en d.m.v. trillen (kleine oppervlakten) of walsen (grote oppervlakten) worden de tegels aangebracht. Nadat de tegels aangebracht zijn kunnen zij een gewicht van 160 ton per m² dragen.

Zo heb je geen hoge kosten voor het aanleggen van de complete onderbouw en wel een stabiele waterdoorlatende ondergrond. Het water kan door de openingen gewoon in de bodem wegzakken.

De kunststof grastegels zijn toepasbaar voor kampeerterreinen, camperplaatsen, parkeerplaatsen, container opstelplaatsen, oprijlaan of een tijdelijke bouwweg.

DUURZAAM
BUITEN.NL

DuurzaamBuiten.nl is een handelsnaam van Van Hees Infra Product BV.

www.duurzaambuiten.nl - info@duurzaambuiten.nl

85% plasticvrije saladebakjes

Looman Salades

Looman maakt ambachtelijke schepsalades. Al lange tijd waren we op zoek naar een duurzaam bakje. Wat het in de voeding moeilijk maakt is om een bakje van karton te maken met een goede barrière. Dat is nodig zodat de voedselveiligheid geborgd wordt en de inhoud niet doorlekt.

Het bakje bevat 85% minder plastic wat natuurlijk ontzettend bijdraagt aan het milieu. Er worden miljarden van deze bakjes over de wereld gebruikt dus als we dit met 85% minder plastic terug kunnen brengen maken we een mooie stap voorwaarts. Het karton is van gerecycled materiaal uit Nederland. Daarmee is het bakje volledig te scheiden.

De volgende stap waar we mee bezig zijn is het ontwikkelen van een folie die hersluitbaar is. Dit is een flinke uitdaging. Verder moet er een matrijs (ook wel een mal genoemd) gemaakt worden die uiteraard het kartonnen bakje niet mag pletten. Alles bij elkaar is het dus een uitdagend traject, maar als dit slaagt dan zetten we een goede stap op het gebied van duurzaamheid!

Looman
salades

Aantrekken en behoud van talent voor Oss en omgeving

Werk is een belangrijk aspect dat een mens nodig heeft om te leven. Jezelf ontwikkelen en nuttig maken draagt bij aan welzijn, zowel sociaal, maatschappelijk als economisch. Talent is het menselijke kapitaal van organisaties.

De Talentencampus Oss is sinds 2015 actief. Het is een triple-O opzet: onderwijs, ondernemers en overheid. De Talentencampus is een verbinder tussen partners en jaagt innovaties na. Behouden en aantrekken van talenten, daar staat de talentencampus voor.

De stad Oss met veel innovatieve bedrijven is afhankelijk van de voortdurende instroom van talent, jong en oud. Elk jaar komen duizenden jongeren in contact met Osse bedrijven. De Talentencampus speelt hierin in een belangrijke rol en organiseert de Jongeren Bedrijvendag en Learning

Communities. Studenten gaan aan de slag met vraagstukken uit het bedrijfsleven. Zij krijgen daarbij ondersteuning van kennisprofessionals uit het werkveld. Alles met het doel dat zij zeggen: "in Oss is het zo gek nog niet, in Oss is het te doen!"

De Talentencampus Oss -
www.talentencampusoss.nl -
r.vanommen@talentencampusoss.nl

Verduurzamen woningen en bedrijfspanden

Schrijvers Technische Installaties & Hendriks Bouw en Ontwikkeling

Hendriks en Schrijvers zijn al enkele jaren bezig met de overstap naar duurzaam energiegebruik. Zowel op het gebied van ontwerp en techniek, als in de realisatie bereiden de specialisten in het bedrijf zich al langere tijd voor op de omslag van woningen op aardgas naar woningen zonder aardgas. Veel nieuwbouwwoningen worden daarom nu al opgeleverd zonder gasformuis en cv-ketel.

In het Sibeliuspark worden de komende jaren ruim 200 woningen aangesloten op collectieve warmtepompen en een openbronsysteem (WKO). Zo'n pomp gebruikt warmte uit de bodem om water te verwarmen. Daarmee wordt de hele wijk van energie voorzien.

Sinds kort mag Hendriks zich ook warmteleverancier noemen. Met deze vergunning mag zij warmte leveren aan de bewoners van het nieuwbouwproject Componistenkwartier in Oss, en tevens aan eventuele andere geïnteresseerden.

Op het dak van de Talentencampus in Oss liggen ca. 1.500 zonnepanelen. Via een ESCo (Energy Service Company) neemt Schrijvers het energiebeheer inclusief service en onderhoud van de installaties over.

Van nul-op-de-meter -renoveren én -nieuwbouw tot het realiseren of verduurzamen van bedrijfspanden tot een energieneutraal gebouw met een Breeam-Excellent certificaat. Hendriks en Schrijvers zijn graag uw betrouwbare partner.

Bamboe

Bamdura BV

Bamdura produceert in haar eigen fabriek in China een scala aan producten gemaakt van gelamineerde Bamboe. Hiervoor gebruikt Bamdura MOSO bamboe. Dit is een lid van de Bamboe familie met hardhouteigenschappen. Hierdoor is het een zeer duurzaam alternatief voor (hard)hout. Omdat er een ingrijpende aanslag wordt gepleegd op de regenwouden, promoten wij het gebruik van bamboe als ecologisch alternatief voor traditioneel hardhout.

Bamboe als alternatief bouw materiaal

Bamboe is een duurzamere keuze dan conventionele hardhout soorten want het wordt gemaakt van een materiaal dat zichzelf in korte tijd vernieuwd. Het neemt de druk weg van de exploitatie van het tropisch regenwoud. Bomen van conventioneel hout hebben 30 tot 50 jaar nodig om te groeien. Sommige bamboe soorten kunnen tot wel 1 meter per 24 uur groeien. De planten produceren veel zuurstof, en kunnen grote hoeveelheden CO₂-absorberen. Aangezien bamboe in uiteenlopende klimaten groeit, kan het worden geplant op strategische gebieden ter beheersing van emissies en vermindering van CO₂-gas uit andere bronnen.

Bamdura levert gevelbekleding, steiger- en terrasvloeren, meubelen, parasols, balken en keukengerei. Bamdura® is FSC gecertificeerd. De bamboe producten zijn niet alleen groen en sterk maar ook duurzaam en milieuvriendelijk!

BAMDURA®
Bamboo-Green wave of innovation !

Meer zien? Bekijk het item over Bamdura in het programma *Doe Maar Duurzaam* van RTL Z.

www.bamdura.com - info@bamdura.com

Vergroenen van een drukkerij

Wihabo

Wihabo is in een korte tijd uitgegroeid van kleine dorpsdrukker tot landelijke speler. Als familiebedrijf met sterke lokale wortels zijn we ons bewust van onze maatschappelijke positie. We zijn dan ook altijd bezig met hoe we onze bedrijfsvoering nog meer kunnen verduurzamen.

Zo slim mogelijk omgaan met de materialen die we inzetten, zodat er zo min mogelijk verspilling optreedt. Dat heeft continu onze aandacht. De grootste stap op dit vlak hebben we gezet door onze focus te verleggen naar digitaal drukken. Dit leidt tot een aanzienlijke vermindering van de afvalproductie en de verspilling van papier. Er is immers geen papierinschiet meer nodig en ook offsetplaten zijn verleden tijd.

Daarbij is Wihabo FSC®-gecertificeerd, wat garandeert dat het FSC-papier dat we gebruiken altijd afkomstig is van verantwoord beheerde bossen. De hele keten – van bos tot eindproduct – is controleerbaar op duurzaamheid. We zijn altijd op zoek naar nieuwe papersoorten die nóg duurzamer zijn, zoals papier van landbouwafval en adviseren onze klanten in het gebruik hiervan.

We gebruiken 100% groene stroom, investeren in energiezuinige machines en gebruiken deze zo slim (en dus zuinig) mogelijk. Met ons GebouwBeheerSysteem koelen we ons machinepark door een slimme combinatie van ons koelsysteem en de buitenlucht en zetten we de warmte van onze machines in voor het verwarmen van het gebouw.

Circulair ben je niet alleen

Van den Broek Systemen & De Meeuw

Van den Broek Systemen ontwikkelt geïntegreerde gebouw-gebonden systemen. Hierbij zijn losse installaties, zoals brandmelder, alarmsysteem en verwarming met elkaar verbonden. “Als je die onderdelen met elkaar verbindt, dan haal je daar meer functionaliteiten uit. Denk hierbij aan meer comfort voor de eindgebruiker, maar de systemen maak je hiermee ook energiezuiniger en daarmee kostenbesparend,” vertelt commercieel manager Van Heerbeek. “Op afstand kunnen we uit de systemen informatie halen over de vervuilingsgraad van de losse componenten. Hierdoor kunnen we bepalen of er onderhoud nodig is”.

De modulaire bouwmethode van De Meeuw vormt het fundament onder circulair en flexibel bouwen. Zodra een gebouw na gebruik terugkomt bij De Meeuw, worden de installaties gedemonteerd en ‘gerefreshed’ zodat ze weer klaar zijn voor gebruik. Ongeveer vijf jaar geleden begon Van den Broek gebruikte systemen van De Meeuw terug te nemen, voor het zogenoemde ‘refurbishen’ of renoveren. De teller van het aantal samenwerkingsprojecten gaat richting de 1000.

Van den Broek ziet bij andere klanten ook steeds meer interesse in “tweedehands” of beter gezegd circulaire systemen. Zolang ze maar goed zijn. “Het zit met name in de garantie die we moeten kunnen bieden.” Eindeloos te gebruiken is de elektronica niet. “Er komt een moment dat het echt op is. Dan moet je het zo verantwoord mogelijk als afvalstroom aanbieden door de losse componenten te scheiden.”

DE MEEUW
TOEKOMSTBOUWERS

VANDENBROEK
SYSTEMEN

Duurzame bloemist

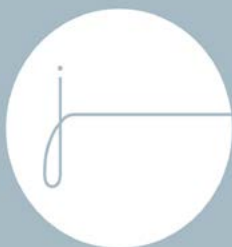
Josina bloemen

In juni 2019 behaalden wij het certificaat “Barometer duurzame bloemist”. Het certificaat vermeldt dat onze producten voldoen aan de eisen vastgesteld door het Centraal College van Deskundigen Milieukeur agro/food van SMK.

Dat klinkt natuurlijk ontzettend goed en is tegenwoordig noodzakelijk om nieuwe zakelijke klanten te motiveren bij ons te kopen. Maar het belangrijkste vinden wij om met elkaar zorg te dragen voor onze aarde zodat de generaties na ons ook prettig kunnen leven op deze planeet. Bij het behalen van het certificaat bleek dan ook dat we uit eigen verantwoordelijkheidsgevoel al heel goed bezig waren!

Duurzame inkoop, afval scheiden, verlichting verduurzamen, verpakking afbreekbaar en het gebruik van schoonmaakmiddelen zonder schadelijke stoffen. Het certificaat is voor ons als een bewijs van goed gedrag en een tool om dit uit te dragen naar onze bestaande en eventuele nieuwe klanten.

JOSINA
bloemen

Eco-efficiënt wagenpark

Vos Logistics

Het eco-efficiënte wagenpark met 1050 trucks doorkruist heel Europa. Door slim te beladen en te kiezen voor multimodaal vervoer worden lege kilometers en de CO₂ uitstoot verlaagt. Daarnaast wordt er volop gebruik gemaakt van alternatieve brandstoffen.

‘Sinds 2009 hebben we LNG trucks die rijden op vloeibaar aardgas. In eerste instantie reden we daarmee alleen maar regionaal. Inmiddels ook in België, Luxemburg, Frankrijk, een deel van Duitsland, Denemarken en Zweden. Door een schonere brandstof te gebruiken die relatief goedkoper is creëren we een win-win situatie. Daarnaast zijn wij ook aan het experimenteren met andere brandstoffen en het rijden met elektrische trucks’, aldus Frank Verhoeven, CEO van Vos Logistics.

Onze ambities zijn vastgelegd in een actieprogramma met concrete doelen. Zo is de CO₂ emissie gedaald met 15,6% in de periode 2012-2018. Ook zijn we gestart met de EcoCombi van 25,25 meter naar België en nemen we deel aan verschillende projecten (b.v. SEC (Super EcoCombi) en SolarOnTop) om hun vloot verder te verduurzamen.

VOS | Logistics

Voor de Minor Energietransitie van de HAS verdiepen 32 studenten zich in Oss. Zes bedrijven en organisaties, waaronder GlobalGoals Oss, nemen elk een groep studenten onder hun hoede. Ze inspireren de studenten met hun kijk op de energietransitie. Een half jaar eerder namen 25 studenten deel aan de Minor Eiwittransitie. Hoe kan voedselstad Oss inspelen op een toekomst waarin andere eiwitbronnen dan vlees en melk nodig zijn om de wereldbevolking te voeden? was de centrale vraag.

De Bachelor Class Agrifood Oss 2030 is een initiatief van de HAS Hogeschool en gemeente. Een groep van 43 studenten bijt zich vast in de opdracht Ruimtegebruik 2030: een nieuw ondernemerslandschap in Oss. Acht Osse ondernemers uit de landbouw, foodproductie, retail, en logistiek vormen hun inspiratiebron en klankbord.

Een goede strategie voor een duurzame economie!

Verbind hoogopgeleid talent aan je MKB-bedrijven!

We willen dit talent stimuleren zichzelf te ontwikkelen en met Oss verbinden. Onder andere door studenten welkom te heten in Oss en ze te laten ervaren wat hier allemaal mogelijk is. Hier volgt een aantal voorbeelden van initiatieven waarbij

studenten vanuit uiteenlopende hoger onderwijsinstellingen kennis maakten met Oss.

Bekijk [hier](#) het hele bestand.

Grip krijgen op de voedseltoekomst aan de hand van een spel: dat is het doel van Foodgame Brabant. Aan de hand van drie mogelijke scenario's proberen we de toekomst te ervaren, om op deze manier te komen tot een circulaire economie en meer banen in de toekomst. Een initiatief van Foodup Brabant waarbij Oss als inspiratie en basis dient voor het spel.

HAS-studenten schetsen in 10 weken de uitdagingen rondom circulaire economie in Oss tijdens deze minor. De gemeente wil haar bedrijven ondersteunen bij de uitdaging hoe zij kunnen produceren met minder en/of hernieuwbare energie en grondstoffen.

De tweedejaars studenten bedrijfskunde van de Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN) buigen zich over vraagstukken van Fitness Plaza, dagbesteding BlinQ en Begra Magazijninrichting BV.

Graag maken we jong hoog opgeleid talent beter bekend met het veelzijdige Osse bedrijfsleven en de kansen die hier zijn. Daarom nemen we deel aan carrièredagen die georganiseerd worden op hogeschool of universiteit. Voor studenten is dit hun eerste oriëntatie op de arbeidsmarkt. Osse bedrijven dragen hiervoor vacatures, stageopdrachten en onderzoeksopdrachten aan om te delen met de studenten.

Inzameling cv-ketels

Van Munster Recyclers

Van Munster Recyclers gelooft in oplossingen voor elk afvalvraagstuk. Dus toen installatiebedrijf Kemkens uit Oss zich een aantal jaar geleden meldde met de vraag of wij ze konden helpen met een duurzame inzameling en verwerking van hun oude cv-ketels en het bijkomend montageafval, zei Van Munster direct: "Ja, dit past bij ons." Binnen een paar dagen was alles geregeld!

Sindsdien verzorgt Van Munster de dagelijkse inzameling van oude cv-ketels en het montageafval voor diverse installatiebedrijven in heel Zuid-Nederland. Na inzameling worden de materialen bij Van Munster gelost en direct gesorteerd: papier bij papier, kunststof bij kunststof, metaal bij metaal, enzovoort. Papier gaat de eigen verwerkingshal in; kunststoffen, hout en metalen gaan de afzetmarkt op waar ze verder verwerkt worden tot recyclebare grondstoffen. Voor de demontage van de ketels zelf wordt samengewerkt met een WEEELABEX-gecertificeerde partner.

Inmiddels is met deze samenwerking een recyclegraad bereikt van ruim 93%. Dat wil zeggen dat nagenoeg alle ingezamelde materialen een tweede leven krijgen. Een prachtige verduurzaming: het scheelt de monteurs van de installatiebedrijven tijd, het bespaart transportkosten want de ingezamelde materialen zijn meteen op de verwerkingsplaats én de materialen worden gegarandeerd op een verantwoorde en milieuvriendelijke manier verwerkt.

Slimbreker

Baaijens en SmartCrusher bv

Wereldwijd is beton verreweg het meest toegepaste bouwmate-
riaal. Om 1kg cement te maken komt er ook 1kg CO₂ vrij. Beton is
wereldwijd verantwoordelijk voor 9 procent van de CO₂-uitstoot.

SmartCrusher BV heeft een techniek uitgewerkt om uit betonpuin
niet alleen het zand, grind, maar ook het cement terug te winnen.
Deze techniek staat in Nederland bekend als SlimBreken en is
afkomstig uit Oss.

De mannen achter de Slimbreker zijn Koos Schenk en Gerben de
Jong. In 2012 ontmoetten de twee elkaar bij Baaijens Metaal. Koos
had een idee om het recyclen van beton te verduurzamen. Gerben
startte met het maken van berekeningen en tekeningen. Vanuit de
praktijkervaring die Gerben in zijn leven heeft opgedaan heeft hij
de slimbreker gebouwd. Het is gelukt om van het idee van Koos een
werkende machine te maken” zegt Gerben, de techneut achter de
Slimbreker. “Zand en grind wordt in de Maas gewonnen. Het cement
wordt gemaakt van mergel uit Zuid-Limburg. Dat wordt gebrand
en daarbij komt CO₂ vrij. Met de SlimBreker wordt cement terug
gewonnen en hoeft er geen nieuw mergel gebrand te worden.

SmartCrusher BV heeft voor de tweede keer op rij de Circular Award
Business in de categorie Bouw gewonnen. Bij Baaijens Metaal wordt
momenteel gewerkt aan de 3e versie van de SlimBreker. Ook aan
deze machine zijn de inzichten van Gerben onontbeerlijk.

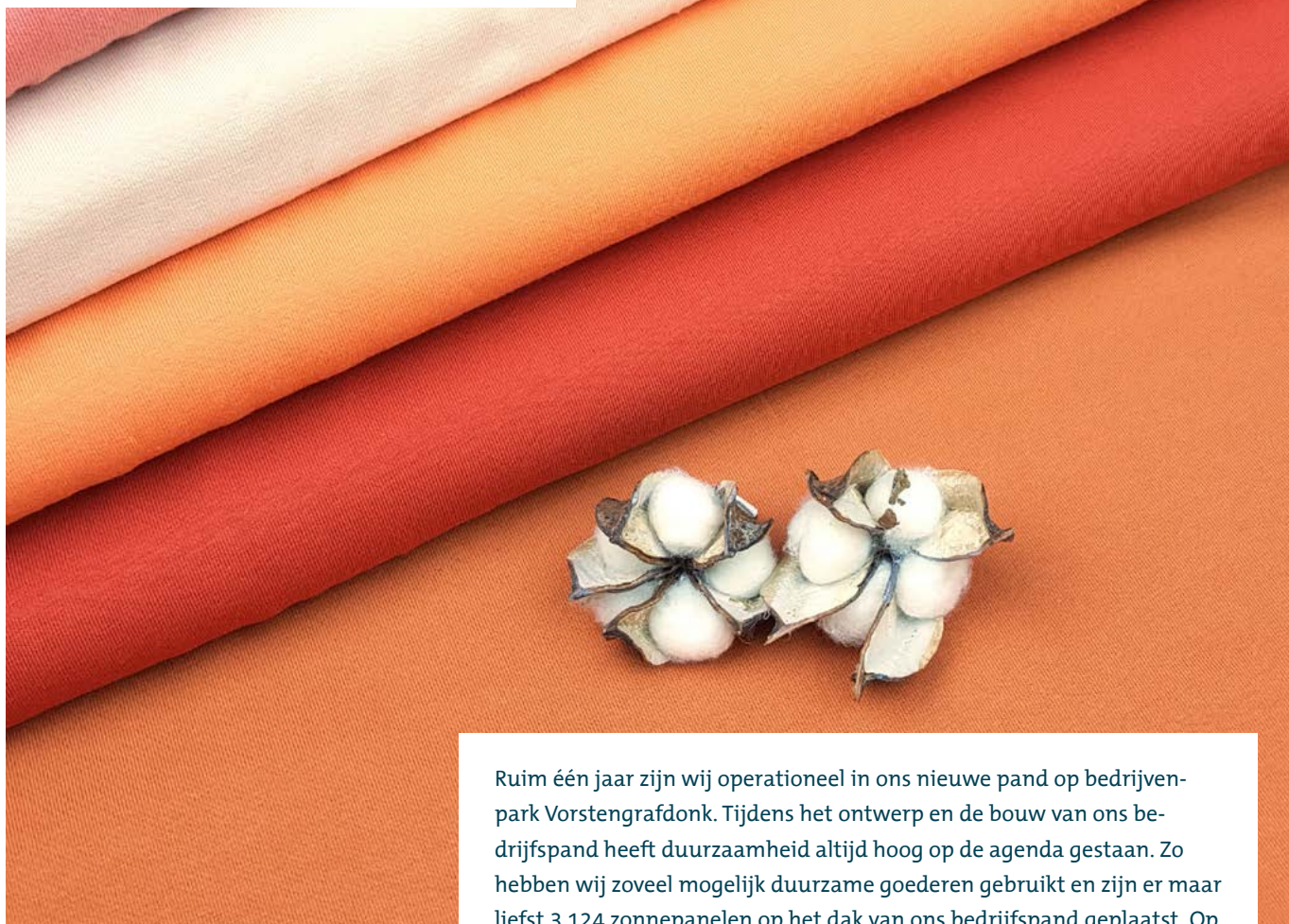

SmartCrusher bv
We close the circle

Duurzaam textiel uit een duurzaam bedrijfspand

Verhees Textiles BV

Ruim één jaar zijn wij operationeel in ons nieuwe pand op bedrijventerpark Vorstengrafdonk. Tijdens het ontwerp en de bouw van ons bedrijfspand heeft duurzaamheid altijd hoog op de agenda gestaan. Zo hebben wij zoveel mogelijk duurzame goederen gebruikt en zijn er maar liefst 3.124 zonnepanelen op het dak van ons bedrijfspand geplaatst. Op deze manier zijn wij gasloos, zelfvoorzienend en leveren wij bovendien stroom aan ca. 150 huishoudens. Zeven warmtepompen zorgen voor een prettig werkklimaat voor onze collega's.

Daarnaast produceren wij steeds meer duurzame producten. Eén van de certificaten die wij hanteren is GOTS (Global Organic Textile Standard). Dit staat voor streng gecontroleerd biologisch katoen. Deze producten zijn beter voor mens en milieu. Ze worden geproduceerd zonder genetisch gemodificeerde zaden, schadelijke pesticiden, kleurstoffen en zware metalen. Het afvalwater belandt niet in de natuur, maar wordt opgevangen in een gesloten systeem. Ook de werkomstandigheden van de katoenarbeiders zijn veel beter en worden streng gereguleerd. Kortom, op alle vlakken proberen wij ons steentje bij te dragen aan een duurzamere wereld!

Duurzaam technisch installatiebedrijf

EGreen

Wij zijn van mening dat techniek een grote bijdrage levert aan een betere leef en werkomgeving. EGreen is een duurzaam technisch installatiebedrijf. We geven advies en installeren duurzame innovatieve technische installaties, zoals verwarmingssystemen.

Onze overtuiging is dat EGreen een belangrijke rol kan spelen bij de omslag naar klimaatvriendelijke energietechnieken. Wij volgen de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van energieopwekking, verwarmen, verlichten, ventileren en isoleren.

Nederland wil een geheel duurzame energievoorziening hebben in 2050. We gaan voor 100% groene energie. Door deze maatregelen moeten cv ketels vervangen worden door nieuwe energietechnieken. We geven advies en begeleiden projecten bij de toepassing van energiebesparende maatregelen. Zo vervangen we bijvoorbeeld cv ketels door andere technieken.

In onze activiteiten nemen wij onze maatschappelijke verantwoordelijkheid. We rijden elektrische auto's omdat wij rekening houden met het effect van onze activiteiten op het milieu.

Dag van de duurzame verpakking

Flinterdun blik, biobased plastic, graskarton, composteerbaar materiaal... Het zijn innovatieve duurzame oplossingen die Osse producenten van voedselverpakkingen veelvuldig toepassen. Ze krijgen hun verdiende podium tijdens de eerste Dag van de Duurzame Verpakking vond plaats op maandag 22 juni 2020. Online natuurlijk.

De organisatie van de Dag van de Duurzame Verpakking is een afstudeeropdracht voor vier Food Innovation-studenten van de HAS Hogeschool in opdracht van de gemeente Oss. Denise Abbel, Marleen Roelofs, Danique Basters en Lisanne de Wilt zetten het evenement op poten.

'Deze opdracht past perfect bij ons alle vier', vertelt Danique enthousiast. 'Marleen en ik hebben de afstudeerrichting Packaging gekozen. Daardoor kunnen we onze creativiteit volop kwijt. Lisanne en Denise volgen de afstudeerrichting

Design. En Lisanne heeft bovendien in het derde jaar de minor Eventmanagement gevolgd. Zij kan de theorie nu toepassen.' 'De organisatie van zo'n grote gebeurtenis is sowieso voor ons allemaal een geweldige uitdaging', vult Lisanne aan.

'Zo is het evenement veel méér dan alleen een podium.'

has
hogeschool

Netwerken, kennis delen en inspireren

De meiden zijn halverwege februari met een document van de gemeente van start gegaan. Daarbij hebben ze gebruikgemaakt van de informatie uit een studentenonderzoek dat eerder is uitgevoerd. 'Drie jaar geleden hebben onze 'voorgangers' interviews met Osse verpakkingbedrijven afgenomen', aldus Lisanne. 'Daaruit is gebleken dat zij behoefte hebben aan netwerkmogelijkheden, kennisdeling en inspiratie. De Dag van de Duurzame Verpakking voorziet daarin. Zo is het evenement veel méér dan alleen een podium.'

Case: verpakkingswereld in 2025

Het programma is dus vooral op de wens van het bedrijfsleven afgestemd. Te beginnen met een exclusief programma in de morgen.

Danique: 'Tijdens het ochtendprogramma pakken tien groepen het thema 'de toekomst van duurzaam verpakken' beet. Osse ondernemers werken dan aan deze case met collega's van elders uit het land, een student Foodspecialist van De Leijgraaf en een HAS-student. Samen met docenten van onze opleiding leiden we dit in goede banen. Twee van ons zijn dagvoorzitter en twee regelen alles achter de schermen. Uiteindelijk presenteert elk team zijn ideeën over hoe de verpakkingswereld er in 2025 uit zal zien.'

'Vervolgens bundelen we alle uitkomsten tot een inspiratiedocument, zodat bedrijven er later ook écht mee verder kunnen', vult Lisanne aan.

Diverse sprekers

's Middags is iedereen welkom. Wethouder Frank den Brok van economische zaken opent het middagdeel. Daarna richten aansprekende sprekers zich tot het online publiek. 'We hebben twee medewerkers van The LCA (packaging life cycle assessment), NowNewNext-eigenaresse Ariane van Mancius én expert en auteur Siem Haffmans weten te strikken', aldus een trotse Danique. 'Daar zijn we zeker blij mee. Zij zorgen voor afwisseling binnen het thema, omdat ze het allemaal vanuit een andere invalshoek benaderen. Dat maakt het interessant voor verpakkingbedrijven uit heel het land, maar ook voor designbureaus en studenten.'

'Het ultieme doel: samenwerkingsverbanden voor de lange termijn'

'Wanneer de dag voor ons geslaagd is?', herhaalt Danique de volgende vraag. 'Eén ding staat voorop: in het aantal deelnemers gaat kwaliteit boven kwantiteit. We hopen prachtige bedrijven te mogen verwelkomen. Daarnaast zou het fantastisch zijn als bedrijven gegevens uitwisselen. Met het ultieme doel: samenwerkingsverbanden voor de lange termijn.'

Jaarlijks terugkerend evenement

Deze eerste editie krijgt hoe dan ook een vervolg. Logisch, want de ontwikkelingen binnen de verpakkingindustrie blijven elkaar in een razend tempo opvolgen. En duurzaamheid blijft een belangrijk thema. In Oss, in Nederland, in Europa: het staat wereldwijd hoog op de agenda. 'Er ligt een vervolgopdracht voor de komende drie jaar', vertelt Lisanne. 'De HAS en de gemeente blijven dus samenwerken. Daardoor wordt de Dag van de Duurzame Verpakking een jaarlijks terugkerend evenement.'

Bekijk [hier](#) een korte video van de studenten.

Innovatieprogramma Circulaire Verpakkingen Oss

In september 2020 start het innovatieprogramma Circulaire Verpakkingen Oss. Studenten van de HAS Hogeschool onderzoeken samen met verpakkingproducenten binnen en buiten Oss de kansen voor innovatie en meer circulaire verpakkingen. De onderzoeksresultaten worden gedeeld tijdens de jaarlijkse Dag van de Duurzame Verpakking. Het innovatieprogramma heeft een looptijd van drie jaar en wordt mede mogelijk gemaakt door de Talentencampus, de Kracht van New Business Oss, The LCA Center, Kennisinstituut Duurzame Verpakkingen, de Nederlandse Vereniging Verpakkingdeskundigen en de Regiodeal Noord-Oost Brabant.

Duurzaam Premium Oplaadsysteem

FILLIE B.V.

Ontwerper Stefan van der Heijden en elektrotechnisch deskundige Michel Schrijvers hebben de handen in 2012 ineengeslagen. Na een periode van concepting, designing, engineering en prototyping, zijn we in oktober 2015 gestart met de productie van de FILLIE Privé Collectie. Dat is een oplaadstation voor elektrische bodes. Duurzaam en mooi, het is een sieraad voor het huis.

FILLIE® heeft een tijdloos en minimalistisch design. Alle onderdelen zijn gemaakt van eerlijke, duurzame materialen zoals geanodiseerd lichtgewicht aluminium. Het materiaal en de productiemethode zijn vergelijkbaar met die van een iPhone. De aluminium stekkerdoos, de drukknop en het LED-indicatielampje vormen één geheel. Het is een duurzaam alternatief voor de plastic wegwerp alternatieven die je in de markt ziet. Deze duurzame oplossing is uniek in de wereld en heeft de RedDot Award gewonnen.

FILLIE®
ELEKTRISCH OPLAADSYSTEEM.

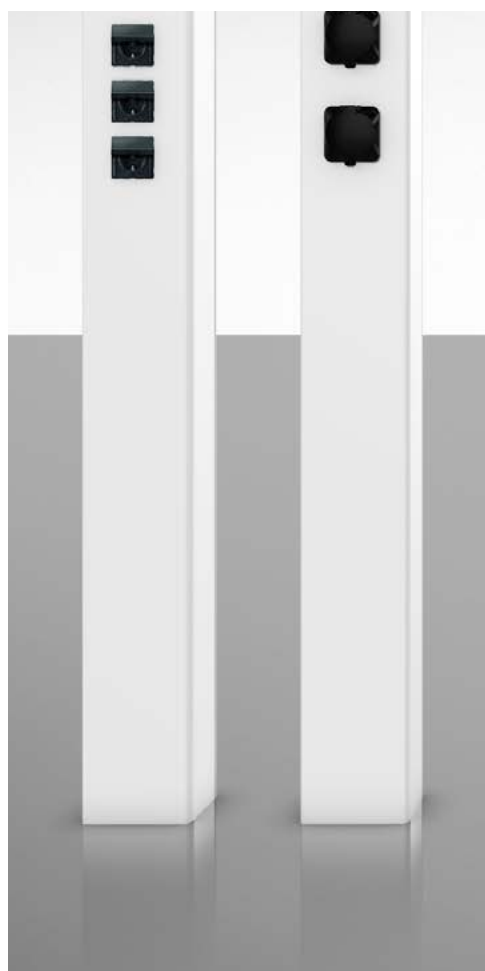
FILLIE is in Oss ontworpen én wordt in Oss gemaakt. Van metaalbewerking tot assemblage van de elektronica componenten. Van marketing tot fotoshoot. Op de internationale markt zeggen we 'Proudly designed in The Netherlands'. Maar eigenlijk is dit dus gewoon 'Made in Oss'.

www.fillie.nl - info@fillie.nl

Universele laadpaal voor elektrische auto's

Gewoon Stroom

Gewoon Stroom is ontstaan als tegenbeweging in een markt vol met (plastic) wegwerpproducten. We bieden een duurzame oplossing die – in plaats van de lease duur – de levensduur van de auto overleeft. Huf-terproof, universeel en multifunctioneel voor een langere levensduur.

Vermogen

We zien vaak dat er een laadpaal wordt aangeschaft met een vermogen dat precies is afgestemd op de auto. Als het leasecontract voorbij is en de auto wordt vervangen moet de laadpaal vaak vervangen voor een nieuwe. Dat vinden wij maar niks...

Merkloos

We zien vaak dat bijvoorbeeld de elektrische BMW rijder graag een BMW laadstation aan zijn muur heeft. Wat gebeurt er met het laadstation als je de BMW wordt vervangen door een Tesla? Dan wordt de laadpaal vervangen voor een nieuwe. Dat vinden wij maar niks...

Ontwerp

We zien vaak dat de plastics die gebruikt worden in veel laadstations niet lang meegaan. Door de blootstelling aan hitte beginnen ze vaak te verkleuren voordat ze gaan scheuren. Dat vinden wij maar niks...

De Gewoon Stroom Laadpaal is een laadstation dat gewoon stroom geeft. Niets meer. Niets minder. Gewoon duurzaam.

Duurzame mestverwerking

VOF Hanenberg-Vogels

Veel mensen kennen ons al van de verkoop van koecompost. Een ideale bodemverbeteraar die als echte kunstmestvervanger in uw groentetuin of gazon gebruikt kan worden. Afgelopen jaar hebben we onze mestverwerking verder geoptimaliseerd. Met een monovergister halen wij het gas uit onze mest en gebruiken deze vervolgens om 100% van onze koeienmest duurzaam te verwerken.

Dit is een van de eerste installaties in Nederland waarbij, zonder input van extra energie, de mest volledig wordt omgezet naar nieuwe grondstoffen. Na het vergisten wordt de mest gescheiden in een dikke en dunne fractie. De dikke fractie koecompost kan nog beter gedroogd worden met de warmte uit het gas van de vergister. Uit de dunne fractie kunnen we met datzelfde gas tot 70% water halen en maken daarmee een echte vloeibare kunstmest vervanger voor in de akkerbouw. Het water irrigeren we op ons eigen land. Tot slot halen we de energie uit onze nieuwe zonnepanelen.

De voordelen voor Oss:

- Veel tuinen goed bemest met Koecompost, zonder kunstmest;
- Grote reductie van vrachtwagen transport;
- Duurzame mestverwerking zonder energievraag;
- Alle mest is gehygiëniseerd en is veilig voor vollegronds groentes.

 KOECOMPOST

Coöperatieve werkplaats duurzame bedrijven

Het Energiestation

Hoe het altijd ging, dat gaat niet meer. Het is belachelijk dat we nog steeds in een grotendeels wegwerpwereld leven. Waarom gaan producten geen leven lang meer mee? Waarom moet het overgrote gedeelte uit verre Aziatische landen komen?

We moeten niet op dezelfde verspillende voet verder leven. Duurzaam, ergonomisch, regionaal, retro en vintage zijn de nieuwe waarden. Deze mentaliteit pleit voor hergebruik en veel minder verspilling.

Wij zien de uitdaging om concepten, technieken en disciplines samen te brengen om tot nuttige en slimme oplossingen te komen. In het Energiestation werken gemotiveerde partijen samen. We geven ruimte aan fanatieke, innovatieve en nieuw denkende bedrijven die met elkaar de samenwerking aangaan.

Slagvaardige teams die op basis van gelijkwaardigheid samenwerken. Met één overkoepelend dak en gedachtegoed. Onder dit dak faciliteren we alles door één overhead.

Die plek is het Energiestation. Het woord energie omdat we te maken hebben met energie, synergie, elektro en innovatie. Een station is een verzamelpunt, gelegen aan het spoor. Een vertrekpunt voor samen zijn en samen werken.

In het Energiestation werken deze bedrijven samen:
Geurts van Kessel Elektrotechniek, Ammanu LED Intelligentie,
Ammanu Medical, Fillie Laadsystemen, GewoonStroom Laadsystemen,
Sensa Domotiq, De Veer Verlichting & Argenturen, OX elektronische beveiligingssystemen

Onverwoestbare LED-Verlichting

AMMANU LED- Intelligence

Het verhaal van AMMANU begint in 2010. De oude vrienden Niels en Michel maken samen verschillende duiktrips. In de zeeën en oceanen is goed te zien dat de wereld in een rap tempo vervuult. Goedkope (wegwerp)producten overheersen nog steeds op de markt. Maar dat moet anders, want de wereld vervuult in rap tempo. En het kan ook anders, door de huidige kennis en technieken.

We maken een statement tegen de wegwerpmaatschappij. De eerste analoge elektronica, zoals de oude Philips radio, zijn een bron van inspiratie met een levensduur van 50 jaar. De tijd is rijp om als producent een eerlijk product te leveren dat bijdraagt aan een schonere wereld.

Vanuit deze missie ontwikkelt AMMANU LED-verlichting met een lange levensduur die hergebruikt kan worden. De productie staat in het teken van onverwoestbare cradle-to-cradle LED-armaturen.

Kennisdeling en partnerschap is ons uitgangspunt. Samen met onze klanten ontwikkelen we slimme en optimale oplossingen voor hun verlichtingsvraagstuk. Omdat investeren in LED niet voor iedere organisatie die naar duurzaamheid streeft financieel haalbaar is, bieden wij de mogelijkheid om LED-verlichting te leasen.

Bekijk [hier](#) het verhaal van AMMANU.

AMMANU
LED INTELLIGENCE

www.ammanu.com - info@ammanu.com

Vacuum Cooling & Baking

Verhoeven Family of Companies

Wist je dat we elke dag alleen in Nederland meer dan 400.000 broden weggooiden? Dat zijn 3 sneetjes per gezin en 127 kilo per jaar.

Brood staat hoog op de lijst van voedselverspilling. Wij werken er hard aan om dat te beëindigen. Met Vacuum Cooling and Baking dragen we bij aan een schonere wereld. Dit is een technologie die wij hebben ontwikkeld. Het vacuüm koel systeem is een systeem dat de capaciteit verhoogt, de efficiency verbetert en de kwaliteit van het hele bakproces optimaliseert.

De inzet van onze machines leidt tot zeer grote besparingen van energie, grondstoffen, productietijd en –ruimte. Bovendien verhoogt de houdbaarheid van brood met 30%. Deze verlenging van de houdbaarheid brengt wereldwijd een enorme impact tot stand. Dat is onze missie voor de toekomst.

Bij Verhoeven Family of Companies nemen we duurzaamheid heel serieus. We hebben ons ook aangesloten bij het Nederlandse SDG charter. We maken werk van de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties.

3D printen - bouwen 4.0

CyBe

Er is een groeiende vraag naar duurzaamheid in de bouw. CyBe Construction speelt in op de toekomst in het bouwen van duurzame woningen. Door middel van onze unieke manier van werken, genaamd 'bouwen-4.0', is het mogelijk om standaard maatwerk te bieden aan onze klanten.

Door partnerships in het buitenland is CyBe wereldwijd actief. Van Nieuw-Zeeland naar Marokko tot in Paraguay. Ook in Nederland is CyBe actief. Met de in-house ontwikkelde 3D betonprinters maken we het mogelijk om huizen 3D te printen. Ook is het mogelijk om rioolputten, straatmeubilair en kunstmatig rif te printen.

Dit draagt bij aan een reductie van de CO₂ uitstoot. Met het 3D printen zorgen we voor 32% lagere uitstoot ten opzichte van de traditionele bouw. Maar liefst 50% minder materiaal kan worden gebruikt door de efficiënte werkwijze van het printproces. Bovendien is er minder fysiek werk, wat bijdraagt aan de duurzame inzetbaarheid van medewerkers. Ook hierin is CyBe actief en werken medewerkers aan hun vitaliteit. Dat doen we bijvoorbeeld samen met Osse-ondernemer Theo Smits tijdens de wekelijkse yoga avonden! Have fun, be amazing, stay happy and live long!

Duurzaamheidspark

Duurzaamheidspark ontwikkeling en productie B.V.

Met het Duurzaamheidspark willen Jolanda en Patrick Bekkers ervoor zorgen dat landbouwgrond een dubbele functie krijgt. Naast land- of tuinbouw ook zonne-energie opwekken. Dat heet agrivoltaïcs.

Onze wereld staat namelijk voor veel uitdagingen. Klimaatverandering, verduurzaming, een groene energietransitie, een circulaire economie en zelfs een voedseltekort in 2050 volgens de Verenigde Naties. Ook binnen de landbouwsector zijn er grote veranderingen. Steeds meer landbouwbedrijven stoppen. Dat komt onder andere door hoge kosten voor duurzaamheid en de lage prijzen die boeren voor producten krijgen. Ook gaat er steeds meer landbouwgrond verloren door zonneweides. Dit leidt ook tot verlies van vruchtbaarheid bij schaarse landgrond.

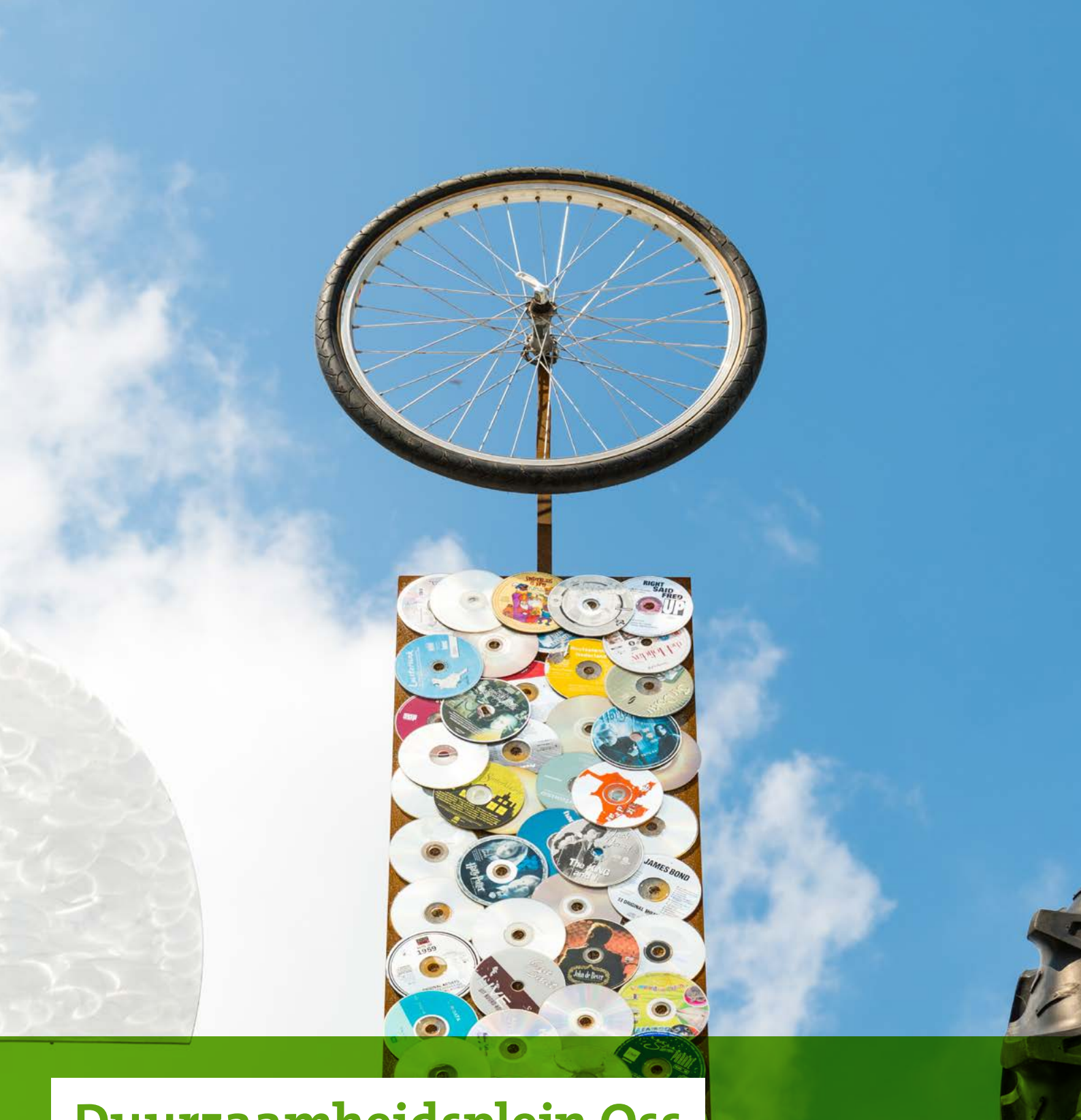
Patrick en Jolanda Bekkers hebben beiden een agrarische achtergrond en wisten dat er iets moest veranderen. Eind 2019 vonden zij een teeltondersteunende voorziening uit. Die maakt gebruik van (gedeeltelijk) lichtdoorlatende zonnepanelen. Ook heeft het een geïntegreerd sproeisysteem en landbouwsensoren. Het systeem beweegt op rails. Met dit systeem zijn zij op weg om een meerdere duurzame doelen in een te realiseren. Een beter verdienmodel voor boeren, de energietransitie, een circulaire 'boer-tot-bord'-landbouw én het behoud van vruchtbare landbouwgrond.

Duurzaamheidspark
Groene stroom | natuur | landbouw | duurzaamheid

Bekijk op [onze website](#) een video met meer informatie.

Duurzaamheidsplein Oss

Het duurzaamheidsplein Oss is een unieke plek waar de kringloopwinkel en de milieustraat samen zijn gekomen. Hier wordt nog maar eens duidelijk dat deze partijen elkaar goed kunnen helpen, omdat ze in feite hetzelfde doel hebben. Duurzame samenwerking dus!

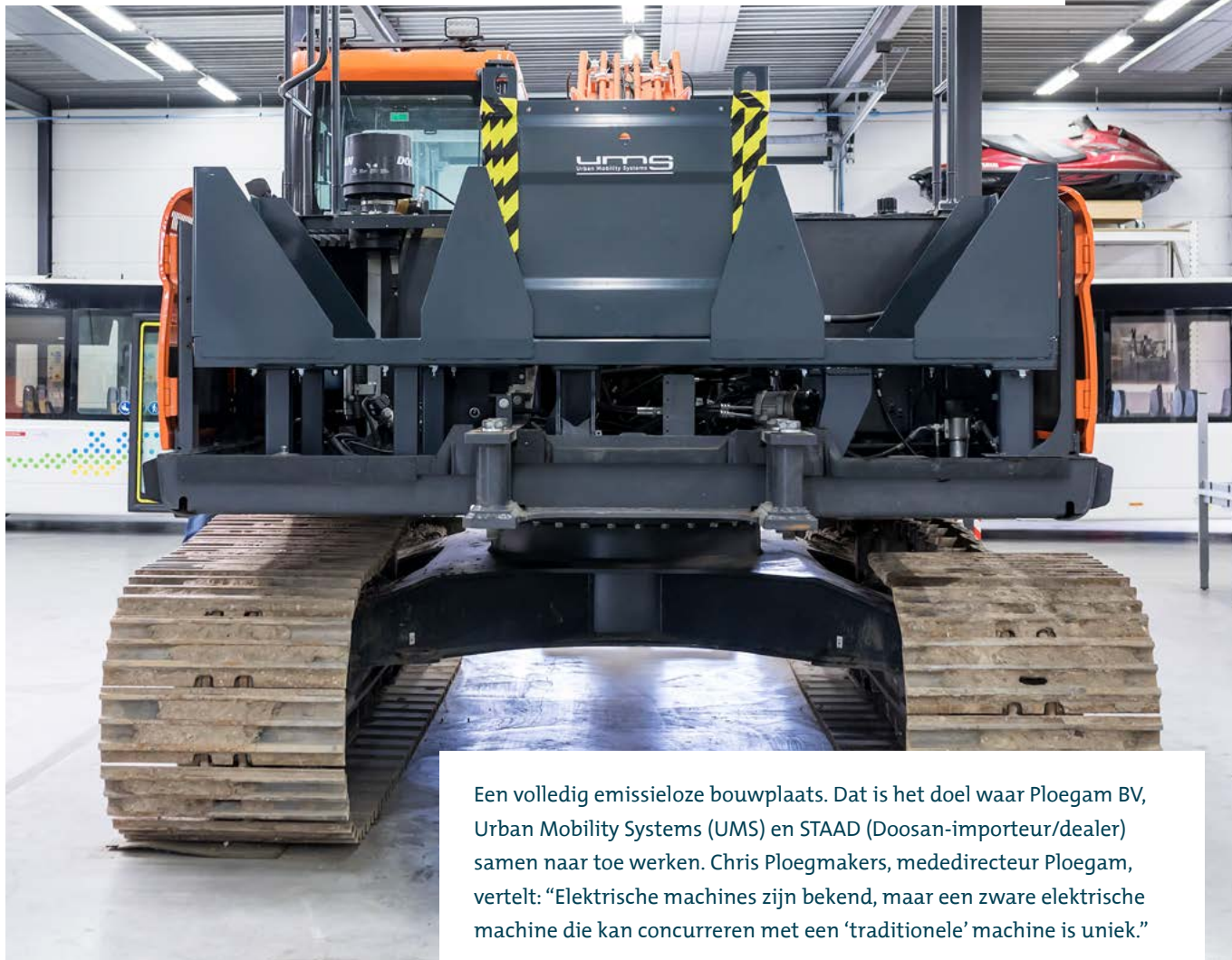
Elke bezoeker legt dezelfde, centrale inname route af, aldus de directeur. "Je komt eerst langs een centrale acceptant. Hij of zij kijkt wat een bezoeker bij zich heeft. Zijn dit kringloop-

spullen? Dan lever je die bij de eerste twee loketten in. Ons kringloopbedrijf zit bewust vooraan in de innamestraat. Heeft de bezoeker spullen voor demontage, zoals een tafel met bruikbaar hout, kunststof of ijzer? Dan brengen we de spullen naar de demontagehal. Deze worden verwerkt naar monostromen. Deze monostromen worden vermarkt, want dit is goedkoper dan spullen weggooien in de restbak. Aan het einde van de route rijdt de bezoeker de milieustraat in".

Emissieloze bouwplaats

Ploegam BV & Urban Mobility Systems

Een volledig emissieloze bouwplaats. Dat is het doel waar Ploegam BV, Urban Mobility Systems (UMS) en STAAD (Doosan-importeur/dealer) samen naar toe werken. Chris Ploegmakers, mededirecteur Ploegam, vertelt: “Elektrische machines zijn bekend, maar een zware elektrische machine die kan concurreren met een ‘traditionele’ machine is uniek.”

Lars Kool, CEO van UMS: “Uniek is het wisselsysteem van de accu-pakketten. Geen kabels maar een machine, die door krachtige en veilige accu’s 24/7 kan draaien. Daarnaast bouwen wij volgens de automotive-richtlijnen waardoor de machines 100% veilig zijn. De accupakketten zijn met andere type Doosan-machines uitwisselbaar. Daardoor zijn de accu’s maximaal inzetbaar.”

Chris: “Dit is dé oplossing voor de projecten die anders stilliggen. We zorgen namelijk voor een grote CO₂- en NOX-reductie. Bovendien bieden we elektrisch werken aan zonder dat het ten koste gaat van de dag-productie en de efficiency. Elektrisch werken levert voordeel op voor alle partijen. We maken bouwen in de toekomst mogelijk dankzij deze mooie, lokale samenwerking. Samen zijn we op weg naar een emissieloze bouwplaats.”

UMS
Urban Mobility Systems

PLOEGAM

Integrale duurzame keten

Boer Spierings

De hele keten hebben we van A tot Z in eigen hand: van het bemesten van het land, het maaien van het gras, het weiden van de koeien, het tweemaal daags melken van de koeien tot het uiteindelijk maken van het eindproduct: de kaas!

Het doel is om de eigen voedselketen te sluiten. Dat betekent dat de kalfjes die er geboren worden straks niet meer worden verkocht. De vrouwtjes blijven om later zelf melk te geven, de mannetjes gaan naar een uiterwaarden van de Maas. Daar grazen ze een jaar of drie vrolijk langs het water, tot het tijd is voor de slacht. De karkassen worden in eigen slagerij uitgebeend. Alleen het slachten gebeurt buitenshuis. Door alle tussenpartijen weg te snijden, is het duurzame stukje vlees niet veel duurder dan in een reguliere supermarkt. Bovendien zijn er veel minder vrachtwagens en verpakkingsmateriaal nodig.

Het assortiment bij Landwinkel Spierings is ruim en de prijs eerlijk. Kortom, deze moderne winkel is een plek waar de consument op zijn wenken wordt bediend als het gaat om verantwoord én lekker inkopen doen.

Boer Spierings

Melk | Kaas | Vlees

Uit het afval van vandaag winnen we de grondstoffen van morgen

Renewi

Renewi denkt anders over afval. We zien het als een kans. Met onze jarenlange kennis en ervaring bieden we duurzame, pragmatische recyclingoplossingen. Met innovatie en gebruik van de nieuwste technologie zetten we afval weer om tot bruikbare materialen. Op die manier winnen we uit het afval van vandaag, de grondstoffen van morgen.

Het resultaat van ons werk is minder afval en vervuiling door slimmer (her)gebruik van schaarse grondstoffen. Dat leidt tot minder CO₂-uitstoot. Zo dragen we bij aan een schonere, circulaire wereld waarin afval niet meer bestaat.

RetourMatras

In Nederland worden elk jaar 1,5 miljoen matrassen weggegooid en verbrand. Daarom heeft Renewi geïnvesteerd in het matrassen recyclingbedrijf RetourMatras. Wij zorgen voor het inzamelen en vervoer van de matrassen naar de fabriek. Daar scheiden ze alle materialen die in een matras zitten. Oude matrassen worden zo helemaal hergebruikt. Je oude matras komt terug in vulling, isolatieplaten of ondertapijt voor sportvelden en speeltuinen.

Goede brug tussen beleid en uitvoering

Esther van der Lugt

Duurzaamheid speelt een steeds grotere rol bij projecten in de openbare ruimte. Maar hoewel duurzame ontwikkelingen elkaar in rap tempo opvolgen, worden ze nog niet altijd toegepast. Daar wil Esther van der Lugt samen met haar collega's van gemeente Oss verandering in brengen. Als Vakbeheerder Duurzaamheid Openbare Ruimte versterkt ze de brug tussen beleid en uitvoering. 'De techniek is er, nu moeten wij nog volgen.'

Dat Oss duurzame innovaties een plek kan geven, blijkt wel uit de cijfers. Zo is er sinds 2019 100% ledverlichting in de openbare ruimte. Dat levert een gigantische winst op qua energiebesparing. Daarnaast is de gemeente bezig met bouwprojecten met gebruikt beton in beton en gebruikt asfalt in asfalt. Op de Wildseweg hebben we bijvoorbeeld een innovatief asfaltmengsel gebruikt. Dit bestaat voor 50% uit oud asfalt. Een Brabantse primeur waar we trots op zijn! Bij het asfaltonderhoud in de polder in Lith bespaarde duurzaam asfalt 4000 ton CO₂-uitstoot. Dat zijn zo'n 1000 retourtjes Amsterdam-Melbourne. Naast wat we zelf doen, ontwikkelen inwoners en bedrijven meer initiatieven om Oss groener te maken.

'De ambitie is er dus zeker', vertelt Esther. 'Bedrijven willen samenwerken zodat we duurzame oplossingen kunnen vin-

den. De vraag is alleen: wanneer is iets duurzaam en hoe kun je dat meten? Mijn doel is om het meetbaar te maken. Want dan laten we ook echt zien wat het oplevert.'

Milieukostenindicator

Wat is het effect van bestrating, asfalt, verlichting en aanleg van een nieuwe wijk? Deze vraag kun je alleen beantwoorden als je naar de hele levensloop van materialen kijkt: van grondstof tot afval. 'Beide processen kennen grote transportafstanden', aldus Esther. 'En voor het maken ervan wordt veel energie en brandstof gebruikt. Daar letten we op en dat willen we zo laag mogelijk houden. En bij onze eigen installaties, van rioleringsgemalen tot parkeermeters, houden we het verbruik bij, zodat we energie kunnen besparen.'

'Net als andere gemeenten en bouwbedrijven willen we meer gaan werken met de milieukostenindicator (MKI). Deze aanpak laat de route zien die de materialen afleggen. De MKI berekent hoeveel transportkilometers, grondstoffen en energie gebruikt zijn. De MKI meet in totaal 11 milieufactoren. Die worden omgerekend in euro's. Heeft je product een lage MKI? Dan kun je je daarmee van andere bedrijven onderscheiden. De beton- en asfaltsector werken hier al mee. Samen met de markt gaan we stap voor stap ervaring opdoen met deze aanpak.'

Marktdialoog

Daarnaast is het volgens Esther goed om steeds in gesprek te zijn met marktpartijen, zoals aannemers en bouwbedrijven. 'Want beslissingen die wij maken, moeten zij natuurlijk ook uit kunnen voeren. Welke nieuwe ontwikkelingen en kansen zijn er? Wat zijn de ervaringen met de MKI-aanpak? En wat vormt daarvan de administratieve last voor ondernemers? Afgelopen december spraken we hierover in de Raadszaal met verschillende bedrijven uit de betonketen. Het was goed om kansen maar ook twijfels met elkaar te bespreken. Op die manier kom je verder.'

Groen in Oss

Ook praat Esther met mensen over wat zij belangrijk vinden voor hun wijk voor de toekomst. 'En er zijn prachtige initiatieven om Oss groener te maken! Het Klaphekkenplein, Pluktuin de Ridderstraat, stads- en buurttuinen... Meer groene tuinen zijn hard nodig. Zelf ben ik een enthousiaste tuinier en ik zie hoeveel vogels en andere dieren een groene tuin aantrekt. Voor kinderen is een tuin heerlijk om in te spelen. En ook voor je

portemonnee heeft een groene tuin zin. Als meer mensen hun tuin vergroenen, ontlast dat het rioolstelsel. De kans op waterschade neemt daardoor af. En een groen dak isoleert, bespaart energiekosten en verhoogt de opbrengst van zonnepanelen.'

Gedrag volgt de techniek

Al met al is Esther positief over de toekomst. 'Het is mooi om te zien welke stappen we maken. Technisch is er al veel mogelijk, maar we staan nog maar aan de vooravond van grootschalige verduurzaming. Er is dus nog veel te doen en te vernieuwen. Dat werkt het best door vroeg in projecten te beginnen met denken over duurzaamheid. Dat doen we graag samen met bedrijven en inwoners.'

We zijn nieuwsgierig naar nieuwe mogelijkheden. Ontwikkelt je bedrijf een duurzame innovatie of slimme oplossing voor de openbare ruimte? Neem dan contact met me op.

www.oss.nl - e.van.der.lugt@oss.nl

De eerste hybride mobiele hijskraan ter wereld

Spierings Mobile Cranes B.V.

Spierings Mobile Cranes heeft de eerste hybride mobiele hijskraan ter wereld op de markt gebracht. Met deze hijskraan – de SK487-AT3 City Boy – kun je emissievrij rijden en werken. De kraan is compact en wendbaar. Daardoor is de kraan heel geschikt voor werkzaamheden in de binnenstedelijke omgeving. Deze kraan is een sterk antwoord op de stikstofcrisis.

Spierings Mobile Cranes heeft al 60 orders voor de kraan. Dat geeft aan dat de behoefte groot is. Vanaf het najaar van 2020 breidt Spierings Mobile Cranes zijn productrange uit. Deze nieuwe kraantypen kunnen helemaal emissie loos werken op de bouwplaats. Naast de ontwikkeling van de City Boy en de eLift modellen heeft Spierings Mobile Cranes ook geïnvesteerd in de bouw aan een energie neutrale toekomst. Eind 2019 zijn er 5390 zonnepanelen geïnstalleerd. Daarmee is dit het grootste zonnepark van Oss, met een opbrengst van ca. 1.366.365 KWh.

 SPIERINGS
MOBILE CRANES

www.spieringscranes.com - info@spieringscranes.com

Duurzame verwarming en koeling

TriX Comfort

TriX Comfort is een vloersysteem dat een woning per ruimte verwarmt, koelt en ventileert. Bijna onzichtbaar weggewerkt in de vloer, regelt TriX Comfort het binnenklimaat. Door slimme ventilatie draagt de innovatie bij aan de energieprestatie in gebouwen.

Ons systeem zorgt voor frisse lucht. En zoals dat hoort bij energieoplossingen is het uitermate zuinig in haar verbruik. Voor een maximaal rendement combineer je TriX Comfort met duurzame energietoepassingen als warmtepompen.

We ontvingen een voucher van de Kracht van New Business Oss. Deze gaat ons helpen om de energiebesparing van het product te valideren. Op 1 januari 2021 gaat de nieuwe BENG norm (bijna energie neutrale gebouwen) in. Deze innovatie is een oplossing om aan de eisen voor energieprestatie te voldoen. De validatie helpt om het product versneld op de markt te brengen.

Natuur inclusief Bouwen

Duurzaamheid is meer dan energiebesparing. Het is ook herstel van de biodiversiteit. Zo is het aantal soorten planten en dieren in Nederland de laatste eeuw sterk afgenomen. Behalve energieneutraal en circulair betekent dat ook natuur-inclusief bouwen.

Wat is dat, natuurinclusief bouwen?

De bouw van woningen of bedrijfspanden waarbij we de natuur integreren in de bouw. Dit kan door middel van groene daken en/of muren. Maar wist je ook dat inbouwkasten voor broedende vogels of voor vleermuizen bestaan? Voor gierzwaluwen zijn speciale dakpannen op de markt. Goed stedelijk groen zorgt voor verkoeling in de zomerhitte, zuivert de lucht en biedt volop ruimte aan mede-stadsbewoners, zoals huismus, gierzwaluw, merel of gewone dwergvleermuis.

Van Bee Brick tot BatBnB

Een design verblijf voor vleermuizen aan je buitenwand. Dat kan! Of kies voor de Bee Brick, een baksteen met kleine gaatjes voor de wilde bij.

Groene daken en wanden

Groene daken en wanden verhogen de biodiversiteit in de omgeving aanzienlijk. Vooral wanneer inheemse, bloeiende

plantensoorten worden gebruikt. Een klimplant als Hedera bijvoorbeeld is een eldorado voor wilde bijen. Zie ook de handreiking Natuurdaken.

Daarnaast verhoogt een groendak de levensduur van de dakbedekking. Het schadelijke effect van het directe zonlicht en de regen wordt weggenomen. De temperatuurschommeling van het dak verkleint. Ook absorbeert een groen dak regen.

Over het algemeen kan gesteld worden dat een groendak binnen 8 tot 15 jaar is terugverdiend. Waar een conventioneel dak gemiddeld eens in de twintig jaar dient te worden vervangen, gaat een groendak al snel drie keer zo lang mee. Een groendak is een investering die zichzelf terugverdient! En wat voor het dak geldt vaak ook voor de wand. Bovendien zijn groene wanden ook grote stofvangers bij droog en warm weer.

Wist je dat? Zonnepanelen werken beter op een groen dak! De optimale temperatuur voor de panelen is 25 graden. Op bitumen, grind of dakpannen wordt het snel te heet door straling van onderaf. Daardoor zijn zonnepanelen minder efficiënt. Een groendak zorgt voor een stijging van het rendement op een zonnepaneel met 6%.

Rondom het gebouw

Maar ook rondom het gebouw kan met een natuurlijker (tuin)ontwerp klimaatadaptatie en natuur hand in hand gaan. Dat wil zeggen, verharding beperken en het creëren van plekken met wat ruigere, inheemse begroeiing die minder onderhoud vergt.

Natuurinclusief in Oss

Er zijn in Oss best een aantal groene daken te vinden. Zo ook op het gemeentehuis. Maar er zijn helaas nauwelijks nog

natuurinclusieve gebouwen en projecten. In die zin liggen er vooral in logistiek Oss nog heel veel kansen. Immers op – en aan de grote distributieloozen kunnen vele hectares nieuwe natuur ontwikkeld worden!

Waardevolle informatie

Op de onlangs gelanceerde site bouwnatuurinclusief.nl vind je concrete handvaten over natuurinclusief bouwen.

Verbinding en business communities

Dome-X

De economie moet in 2050 duurzaam, klimaatneutraal, circulair en inclusief zijn. Daarom kan geen organisatie meer om duurzaam ondernemen heen. Kennisdelen, innoveren en samenwerken zijn essentieel om de duurzaamheidsambities waar te maken.

Dome-X neemt daarin een aanjagende, verbindende en faciliterende rol. We organiseren events die ondernemers, overheid, onderwijs en arbeidsmarkt samen brengen. Daarmee brengen we ontmoetingen en duurzame verbintenissen tot stand. Die zijn dé basis voor de transitie naar een duurzame economie.

Daarnaast huisvest Dome-X business communities uit de bouw, de maakindustrie en de logistiek. Daarbinnen ligt de focus op duurzaamheidsthema's en de concretisering daarvan. Een geslaagd voorbeeld uit de logistieke community is een truck met zonnepanelen op het dak. Deze leverde Vos Logistics minder uitstoot en slijtage op. Daarnaast leidde dit tot een besparing van 2.000 liter diesel in een jaar tijd.

Dome-X onderkent het belang van Global Goals. Global Goal 8 wordt concreet in Dome-X Haven, een erkende werkpleerplaats voor cateringmedewerkers van IBN. Hier re-integreren mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Zo doen ze volwaardig mee aan de arbeidssamenleving.

Duurzame vis en verpakking

Visspecialzaak van Bakel

Visspecialzaak van Bakel is als 7^e viswinkel in Nederland MSC gecertificeerd. Het Marine Stewardship Council-keurmerk (MSC) staat op visproducten uit duurzame visserij. Vis met een MSC-keurmerk is duurzaam is gevangen, met beperkte schade voor de leefomgeving van vissen en ander zeeleven. Er is geen overbevissing en er is weinig bijvangst.

Wij gaan steeds verder in het verduurzamen van onze producten. Zo kopen we zoveel mogelijk pure producten dicht bij de bron in. Ook zijn we begonnen met rietsuiker bakjes voor de gebakken vis producten. Daarnaast gebruiken we overal waar mogelijk is papieren verpakkingen.

Energietoezicht

bespaart nu al net zoveel als halve windmolen

Lukt het gemeenten om bedrijven en instellingen aan te sporen om energie te besparen? Jazeker. In Oss zijn inmiddels mooie resultaten bereikt. In nauwe samenwerking met Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) trekt gemeente Oss er hard aan om bedrijven en instellingen de meerwaarde van energiebesparing in te laten zien. Het effect van het energietoezicht? De controle van 25 adressen levert net zoveel energie op als een halve windmolen op jaarbasis genereert.

Aan tafel in het Osse gemeentehuis zitten Dennis van der Linden (Procesmanager Vergunningverlening Toezicht en Handhaving van de gemeente Oss), Leo van den Akker (Beleidsadviseur Duurzame Ontwikkeling ODBN) en toezicht-houders Mark Gruijters en Ruud Megens (Toezichthouder Energie ODBN). Deze drie-eenheid is hard bezig om bedrijven en instellingen in Oss op sleeptouw te nemen wat betreft energiebesparing. Met succes.

Adviserend toezicht

De ideale samenwerkingspartner is gevonden in de ODBN. Leo van den Akker: "Toen we de vraag vanuit de gemeente Oss kregen, hebben we in overleg gekozen voor 'adviserend toezicht'. Dit houdt in dat we bedrijven bezoeken waar we als Omgevingsdienst normaal gesproken niet zo vaak komen, maar waar wel een besparingspotentieel ligt. We houden niet alleen toezicht op de uitvoering van de verplichte Erkende

Maatregelenlijst (EML); we attenderen bedrijven ook op andere besparingsmogelijkheden die we tegenkomen."

De impact van haalbare afspraken

Toezichthouder Ruud Megens is degene die daadwerkelijk bij de Osse bedrijven en instellingen langs gaat. "Voor nu is het belangrijk om energiebesparing praktisch te maken. Om bedrijven en instellingen concreet te laten zien hoe ze invulling geven aan de huidige standaarden die vanuit de overheid gelden. We merken dat als we aan de hand van EML's redelijke en haalbare afspraken met bedrijven maken, dat ze dan veel meer openstaan voor verandering. Mijn taak is om Osse bedrijven en instellingen te stimuleren. Ik laat ze zien hoe ze hun gebouwen en processen duurzamer inrichten en hier binnen een paar jaar geld aan verdienen."

Informatieplicht energiebesparing

De bestaande energiebesparingsplicht (met de Erkende Maatregelenlijst energiebesparing als uitgangspunt) kan voor bedrijven en instellingen een mooi begin- of ijkpunt zijn van energiebesparing. Bedrijven en instellingen die meer dan 50.000 kWh elektriciteit en/of 25.000 m³ aardgas (equivalent) per jaar verbruiken moeten naast de energiebesparingsplicht, sinds 1-7-2019 ook voldoen aan de informatieplicht energiebesparing. Meer hierover vind je op www.rvo.nl/informatieplicht.

iXtruck

De Leijgraaf

MBO De Leijgraaf heeft een opvallend leslokaal: De iXtruck. Deze truck laat mensen op locatie kennismaken met onderwijsvernieuwing en de technologieën van de toekomst. Daarmee is de iXtruck een mobiel verlengstuk van het iXperium Oss. Dat is een tech- en ontdekklab op het gebied van ICT, media en technologie.

Het iXperium is dé plek waar mensen uit het onderwijs en bedrijfsleven zich kunnen professionaliseren op het gebied van blended learning. Ook social media, onderwijsontwikkeling en innovatie komen aan bod. Studenten experimenteren met de nieuwste technologieën. Ze leren hoe technologie een rol speelt in toekomstige beroepen. Door middel van makersonderwijs (STEAM) werken ze creatief samen aan ontwikkelingen van innovatieve oplossingen. Circulair en duurzaam denken en doen wordt hierbij concreet gemaakt.

Onder begeleiding van deskundigen kun je er aan de slag met de nieuwste apparaten en applicaties. Denk aan virtual reality, 3D-printers, foto- en videoapparatuur, mixed reality, robots, drones, lasersnijders, plotter en nog veel meer.

De bouw van de iXTruck is een afstudeerproject van Leijgraaf studenten in samenwerking met de regio.

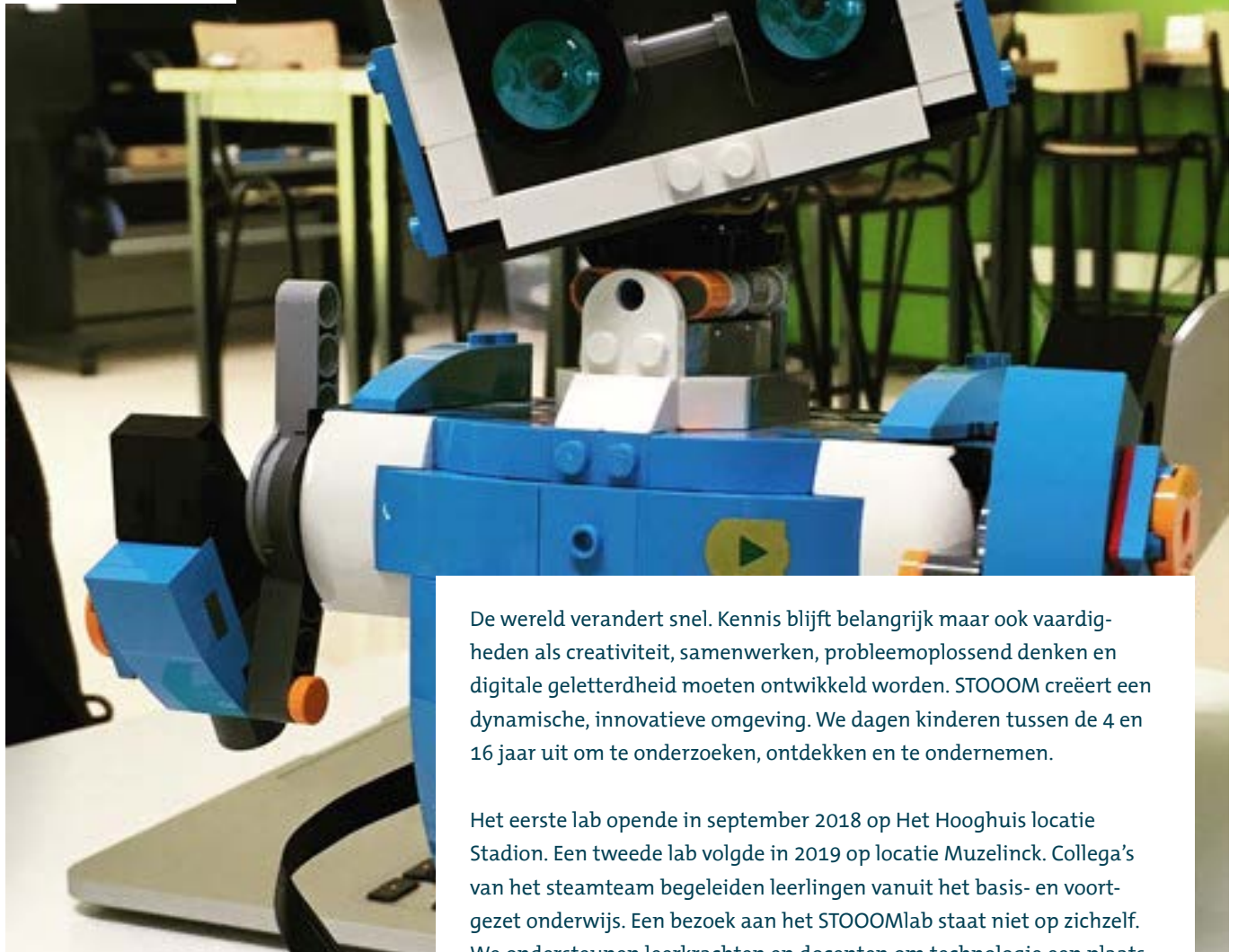
iXPERIUM OSS
CENTRE OF EXPERTISE

de leijgraaf

leijgraaf.nl/ixtruck-techniek-op-wielen/ixperium.nl - ixperium@leijgraaf.nl

Stoom labs

Stoom

De wereld verandert snel. Kennis blijft belangrijk maar ook vaardigheden als creativiteit, samenwerken, probleemoplossend denken en digitale geletterdheid moeten ontwikkeld worden. STOOOM creëert een dynamische, innovatieve omgeving. We dagen kinderen tussen de 4 en 16 jaar uit om te onderzoeken, ontdekken en te ondernemen.

Het eerste lab opende in september 2018 op Het Hooghuis locatie Stadion. Een tweede lab volgde in 2019 op locatie Muzelinck. Collega's van het steamteam begeleiden leerlingen vanuit het basis- en voortgezet onderwijs. Een bezoek aan het STOOOMlab staat niet op zichzelf. We ondersteunen leerkrachten en docenten om technologie een plaats te geven binnen hun dagelijkse onderwijspraktijk. Dat doen we door professionaliseringsactiviteiten en uitleenkisten met materialen die aansluiten bij het aanbod van STOOOM.

Duurzaamheid vinden we belangrijk bij STOOOM. Daar denken we aan bij de opdrachten die we bedenken. Zo maken we op locatie Muzelinck robots van kosteloos materiaal. Ook werken we met onderwerpen als afvalscheiding, plastic soep en energie. Op deze manier maken we kinderen al op jonge leeftijd bewust van het belang van aandacht voor de wereld om je heen.

STOOOM is een samenwerking tussen Filios Scholengroep, Het Hooghuis locatie Stadion, SAAM*scholen, Bibliotheek Oss, Muzelinck centrum voor de kunsten en Talentencampus Oss.

Charge4you

Van Hees Infra Product BV

Elektrisch rijden (n)iets voor jou?

Geleidelijk aan gaan we over op de nieuwe manier van vervoeren. Schoner, stiller, en met minder CO₂-uitstoot. Dat is beter voor onze planeet. Een elektrische auto stoot 40 procent minder CO₂ uit dan benzine- of dieselauto's.

Sinds dit jaar is er wetgeving rondom laadoplossingen in de semi-publieke sector. Dit heeft als doel de infrastructuur voor elektrische voertuigen verder uit te breiden. Concreet houdt deze wet in dat er vanaf maart 2020 een verplichting in het bouwbesluit staat. Laadpalen zijn daarmee verplicht bij nieuwbouw of grootschalige renovatie van commerciële gebouwen.

Dus ook als je zelf niet elektrisch rijdt zie je steeds vaker laadpalen. Charge4you uit Ravenstein maakt laadpalen die technisch de beste oplossing zijn. Het standaard groene ontwerp laat meteen het duurzame karakter zien. Daarnaast maakt Charge4you het mogelijk een laadpaal met jouw eigen logo, huisstijl of achtergrond afbeelding te maken. Met Charge4you ontwerp je snel de laadpaal die jij wilt! Zo wordt iets functioneels als een laadpaal ook meteen een echt visitekaartje voor jouw pand of op je terrein.

Charge4you is een handelsnaam van Van Hees Infra Product BV.

charge4you.nl - info@charge4you.nl

RE DUCE
USE
CYCLE

DISCLAIMER

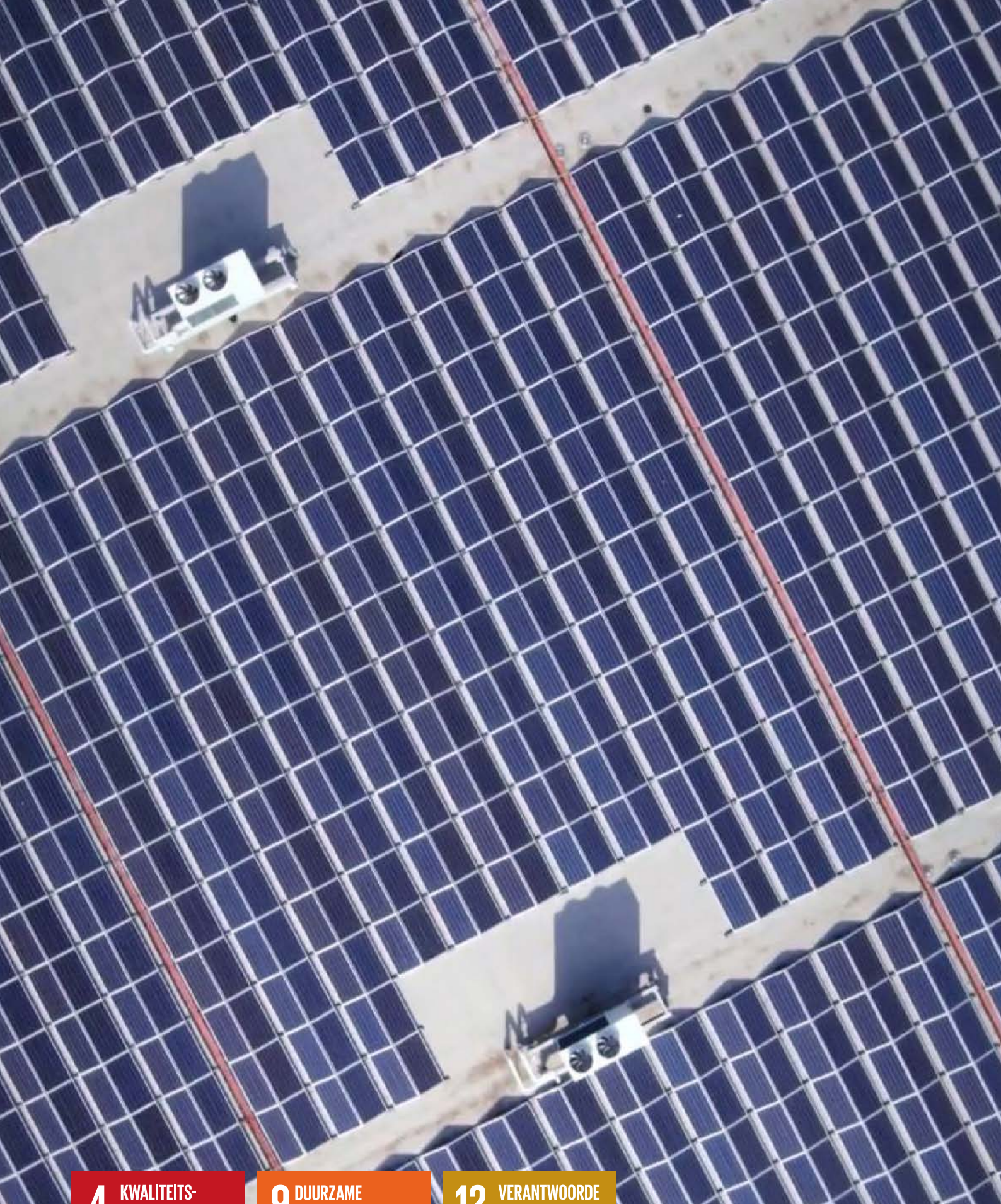
Deze Portfolio duurzame economie Oss is een initiatief van de gemeente Oss. Hij is gepresenteerd op 8 september 2020. Met deze portfolio laten we zien hoe trots we zijn op onze Osse duurzame bedrijven. Aan onze inwoners, aan onze ondernemers, aan de regio, aan Nederland en zelfs daarbuiten.

We zijn ons er van bewust dat deze portfolio niet volledig of niet altijd actueel is. Een update doorgeven? Of wilt u in een volgende editie toegevoegd of verwijderd worden? Laat het ons weten. Stuur een e-mail naar ondernemerszaken@oss.nl

Eerder verschenen: Portfolio Agrifood (dec 2017)
   Portfolio Logistiek (okt 2018)
   Portfolio Maakstad (mei 2019)

Alle portfolio's vindt u digitaal op oss.nl.

4 KWALITEITS-
ONDERWIJS

9 DUURZAME
INDUSTRIE, INNOVATIE
EN INFRASTRUCTUUR

12 VERANTWOORDE
CONSUMPTIE
EN PRODUCTIE

